

**A magyar könyv- és zeneműkereskedő
alkalmazottak országos egyesületének
(„Csak szorosán”)
negyvenéves története
1873-tól 1913-ig**

**Írta
Kiszlingstein Gusztáv
egyesületi alelnök**

Az Egyesület saját kiadása
Budapest, 1913

TARTALOM

Előszó

Általános megfigyelések

Egyletünk története 1873-1898

Egyletünk története 1898-1913

**A „Csak szorosan”-ban és a „Magyar könyvkereskedő”-ben
megjelent cikkek bibliográfiája**

Egyletünk tisztkara 1869-től 1912-ig

A NEGYVENEDIK ÉV TISZTIKARA

Köves Dezső elnök
Tóth János alelnök
Kiszingstein Gusztáv alelnök
Kertész Dezső titkár
Kántor Ferenc pénztáros
Seitz Lipót jegyző
Dr. Lévy Tibor ügyész
Deckner Mór háznagy
Rogelmayer Nándor ellenőr
Rónai Ármin és Kertész Dezső szerkesztők
Karácsony Zakariás, Serfőző Gyula, Tininszky János számvizsgálók
Rónai Ármin helyeszközlő
Bálint Béla könyvtáros

VÁLASZTMÁNY

Balog Zoltán
Benedek Rezső
Cservénka Jenő
Fejes Sándor
Herczka Árpád
Moravec Gyula
Mautner Manó
Szabó Ferenc
Kempfner Sándor (póttag)
Péterffy Zoltán (póttag)

EZEN MUNKÁT MINDAZOKNAK AJÁNLOM,
AKIKNEK MUNKÁLKODÁS ÉS ANYAGI
VAGY ERKÖLCSI TÁMOGATÁS
ALAKJÁBAN SZEREP JUTOTT
A NEGYVEN ÉV
TÖRTÉNETÉBEN!

1913 DECEMBER HAVÁBAN

A SZERZŐ

Előszó

Nehéz munkánk akadt s ennek oka éppen egyletünk változatos fejlődése, előrehaladása. Minden, még a legkisebb társadalomnak is rendszeresen megállapított fejlődése van. Minden eredményes, tömeges, mondjuk ezen esetben egyleti mozgalomnak két erőpróbája van. Megizmosodni az előrejutás biztosítására és haladás megállás nélkül. Vagyis 1. belső megalakulás és 2. érvényesülés kifelé. Egyletünk első 25 éve alatt az első célt, az önmagunk erejének felépítését szolgálta, míg az 1899-től mai napig terjedő időszakot a kifelé való érvényesülésünk kísérletei töltik be; ez lesz a jövő munkája is megállás nélkül - ha egyletünk tovább is életképes akar maradni.

Amíg tehát *Sennovitz* az első időszak eseményeit csupán az élő tagok érintkezési modorából hámozta ki, addig nekünk nemcsak regisztrálnunk, hanem megvilágítanunk és némileg megokolnunk is kell. Ez tehát ama nehéz feladat, amely a mozgalmak leírásánál reánk hárul.

Míg *Sennovitz* az első fejlődés időszakát teljesen átélte, s története végén meglepedéssel zárhatta azt le, addig mi mozgalmaink delén jórészt csak megállapításokat tehetünk terveink kiviteléről, eszközeink helyes vagy téves megválasztásáról. 1898-ig terjedő történelmünk életünk kezdő szaka volt, amidőn minden lépés, minden nekiindulás eredménynek látszik s méltán annak tartható is, mert bármit alkottak is, az mindig új és alapozó volt. Nekünk a kezdet folytatása, az előrevitel jutott osztályrészül, ami bizony sok küzdelemmel, sok sikertelenséggel, csalódással, s sokszor csak kevés eredménnyel jár. Hiszen az egylet megalapozásához 25 év kellett elődeinknek, a mi munkánk pedig csak 15 éve folyik.

Ezen újabb kor megvilágításánál a mozgalmakat két részre kell osztanunk. Reánk nézve mindkettő fontos. E két kategória a megtörtént, a teljesült és a megkisértelt, de meg nem történt, be nem vált tervek csoportja. Szerintem a történelemnek elveszett csatái csaknem fontosabbak a fényes győzelmeknél. A jó eredményű küzdelemnek lobbanó lelkesedés és különböző módon megnyilvánuló haszon a következménye, s többnyire visszafejlődés, de mindenesetre hosszabb megállás, pihenés, pangás a folytatása. De az el nem ért célok, az elveszettek is tanítanak bennünket. Ez utóbbi különösen áll egyletünk rövid történetének egyes sikertelenségeire, mert azok még ugyanazon körülmények, viszonyok között, azonos érdekek és érdekellentétek hatása alatt kijavíthatók. A megnyert csata csak azt mutatja, hogy a küzdelemben erősebbek voltunk, hogy győztünk s ebbe minden hosszabb gondolkodás nélkül meg is nyugszunk. Az elvesztett háború után van okunk, kell is elmélkednünk. Ekkor tűnnek ki gyengeségeink, hibáink és bűneink. Történelmünk tehát két igazsággal foglalkozik: a fejlődés eszközeivel és a megállás és visszahanyatlás okaival.

S miután egyletünk csekély négy évtized óta állandó fejlődést mutat, de előttünk még számtalan cél lebeg, azt kell hinnünk s ezt állítjuk is, hogy a fejlődés elején vagyunk bár, de lendületünk, kezdő energiánk erős és öntudatos. Ez az öntudatosság megkívánja tőlünk azt, hogy sikereink feltételeit és sikertelenségeink okait egyaránt megállapítsuk. Ezen vizsgálódás, kutatás és következtetés anyagát szolgálja e kis mű, amelynek igazi feladata az események felsorolása, kidomborítása és megörökítése. Mindenki önmaga iránti kötelességét teljesíti azonban, ha könyvünk tanulságait a magáéival kiegészíti és megszívleli.

Történelmünk forrásai, sajnos, nem egészen folytonosak, sőt rendkívüli sok munka árán tudtuk megszerezni azt is, amivel rendelkezünk. Ahol hézag mutatkozik, az igazán egyleti tisztikarunk örökös változásainak tudható be. Költözködések, válságok, leköszönések izgalmai elvonták az elméket a rendszeres munkától.

Történelmünk 1872-ig terjedő korának adatai önálló kutatás eredményei. 1873-tól 1897-ig Sennovitz Adolf munkája vezet bennünket. Az 1898-1913. év anyagát szintén a szerző állította össze.

Tagjaink szakirodalmát teljes egészében felsorolni igen érdekes munka lett volna, de miután egyletünknek csak történetével foglalkozunk, csupán azokat említjük fel, amelyek megírása, tárgya, vagy megjelenése összefüggésben van velünk, elődeinkkel és lapunkkal.

Egyletünk története még igazán alig a múlté. Küzdelmeink, elveink, törekvéseink szinte már jelenünkhöz tartoznak. Egyletünk haladása a mi jövőnk. Ha tehát e krónikát olvassuk, annak hatása alatt adózzunk kegyelettel a múltnak, merítsünk belőle tanulságot önönmagunk számára és induljunk megerősödve a jövő küzdelmei elé.

Budapest, 1913 december havában.

Kiszlingstein Gusztáv.

Általános megfigyelések

Egyletünk, tagjaink számát tekintve, nem tartozik a nagy egyletek közé. De ha számban alig jelentékeny is, de tagjaink értékében, értelmi nivójában, a pályán szerzett intelligenciájában megnyugtató és kárpótlást lelhetünk.

Mint minden egyesületnek, úgy a mienknek is rendes biológiai fejlődésen kellett áthaladnia addig, amíg komoly munka, érdekvédelem, önképzés s a kifelé való érvényesülés forrásává vált. A hatvanas-hetvenes években a szórakozás és az elfáradt kedélyek együttes felfrissítése volt az egyetlen érdek, amely elődeinket összehozta. Körüket az ismerősök ismerősei egészítik ki. Az egy szakmabeliség mindenkor jogcíme volt a csoportos együttlétnek s ez a könyvkereskedő segédek körében annál is inkább erősen kifejtett, mert az eszmecserének, tapasztalataink víg mederben való elmondásának sehol sem látható oly közvetlenül a jó hatása, mint éppen nálunk. A vidáman mulatozók összhangját a személyes barátság jellemzi. Kevesen voltak, de jó barátságban. De a kellemesen eltöltött esték másokat, azok ismét újabbakat vonzanak. Régi barátok, teljesen új pajtások társaságába kerülnek, kik a teljes harmóniát természetesen megzavarják. Nem megy már minden olyan simán! Sok a nézeteltérés, ami azonban mozgalmassabbá teszi az életet. Ezek az ellentétek vonzzák egymáshoz az embereket. Társaságunk nagyobbodik, könyvkereskedelmünk fejlődik s a hetvenes évek végén huszonhárman vannak együtt, de már nem úgy, mint 3-4 évvel előbb. Elnök, titkár és pénztáros tisztséget töltenek be. Alapeszménk még mindig a régi, hangjuk még zajos. Komoly munkára nem szívesen hajlik még a kis egylet tagja, csak 1881-ben tartják az első két felolvasást, 1882-ben a harmadikat, azután egész 1895-ig alig maradt reánk valami hasonló mozgalomnak nyoma.

1884-ben írják ki Horovitz adományából az első pályadíjat, amelyet 1885-ben döntenek el. Ezen pályázati hirdetménynek évenként kellett volna megismétlődnie, azonban a tagok részvétlensége úgy az adományozó, mint a vezetőség kedvét szegte. Ez az üdvös, önképző munkálkodás csupán 1901-ben kezdődik újra s halad előre.

Egyletünk nemcsak kimondottan, de gyakorlatban is társadalmi egyesület volt. A kartársi összetartozandóság érzetét kellett általa növelni. Egyesületünk eme kívánalmaknak meg is felelt. Nem volt tagjai között olyan, aki igaz örömmel nem osztozott volna társa örömeiben, igaz fájdalommal a mások fájdalmában. Nem mult el ünnepély, évforduló vagy haláleset tagjaink vagy a főnökök sorában, hogy abból egyletünk, mint ilyen, részt ne kért volna magának. De nemcsak saját körében érvényesült a kegyelet s a megindulás, az együttérzés. Egyletünk a negyven év minden nemzeti ünnepén, gyászán képviseltette magát. Áldozatokat hozott, fáradozott. Élénk összeköttetésben állott a testvéregyesületekkel, különösen a Magyar Könyvkereskedők Egyesületével, a bécsi »Buchfink«-kel és a Kereskedő Ifjak Társulatával.

Tagjaink száma állandóan hullámzik, mert a fővárosból eltávozóknak jobbára kilépnek sorainkból. Ezen tapasztalat tanított meg bennünket arra, hogy körünket országos jelleggel ruházzuk fel. Néhány évvel ezelőtt a zeneműkereskedő alkalmazottak is csatlakoztak hozzánk.

Tagjaink szellemi épülésére és az összetartozóság érzetének emelésére megindítottuk a »Csak Szorosán« című lapot, amely fontos hivatást tölt be, különösen vidéken, mert a vidéki tagok és az egylet között ez az egyedüli kapocs.

Egyletünk élete hosszú ideig főképen a szórakozásokban nyilvánult. Ma már örömmel mondhatjuk, hogy legkedvesebb szórakozása a munka.

Családi esték, bálók, multságok, nyári és téli szórakozások, tekézés, kirándulás, és turisztika folyik. Ezek száma és sikerei oly nagyok, hogy azt rövid szabású kronológiánkban egyenként

felsorolni nem akartuk. *Stokovszky Antal* alatt indulnak meg az oly sokszor emlegetett kedélyes családi esték is.

Schäffer János alatt megindult a reformáló mozgalom. Amíg fiatalságunk eddig a hangos jókedvnek és vidám mulatozásnak hódolt, ezután komolyabb, szociális, önművelődési irányban működik.

Mozgalmakat indít, eszközöket keres, tárgyal és harcol érdekeiért. Heves viták támadnak a nyugodt idősebbek és a heves ifjúság között. Vasárnapi munkaszünet. - Esti és nyári záróra. - Alapszabály. - Egyleti cím változtatása. - Országos kongresszus. - Szervezkedés. - Segélyezés. - Könyvtár. - Önképzés. - Helyeszközlés. - Szakiskola. - Lapszerkesztés. - Saját egyesületi helyiség. - Szakirodalom - és sok-sok más fontos kérdés foglalkoztatja tagjainkat. Kinek-kinek a maga ízlése szerint jut a munka.

Láthatjuk tehát, hogy a körülmények és a viszonyok változása, a kor mindenkori követelményei a mi kis egyesületünkben is kipusztította azt, aminek el kellett pusztulnia, ami idejét és divatját multa. Előre, előre megállás nélkül!

Sok munkába fogtunk, sokféle kívánságunk vár kielégítésre. Fejlődő kultúra haladó munkásai vagyunk, tehát sokféle ízlés hat reánk. Minden mozgalom literatúráját előttünk látjuk s mindnek hatása van önönmagunkra. A külföld könyvkereskedelme is előttünk áll biztató példaképpen.

Az egyesületek és szervezkedések ereje az átlagosak összetartása, az ú. n. tömegerő, amely sok tekintetben a leghathatósabb alkotó erő.

Megfigyeltük tehát az alapeszmék és felfogások változását, láttuk, hogy az általános alakulatok nálunk is kifejezést nyertek. Láttunk érdeklődést a könnyebb, a hangulatos és a komoly, tartalmas munka iránt egyaránt. Ezen megfigyelések teszik történetünket könnyebben megítélhetővé s jövő munkálkodásunkat céltudatosabban irányíthatóvá.

Egyletünk története 1873-1898

1864-ig

Tudjuk, hogy a könyvkereskedelem hazánkban a múlt század elején német volt. Az első magyar kiadványok inkább hazafias áldozatok, mint jó üzleti eredménnyel kecsegtető vállalkozások voltak. Ebből a tényből következett, hogy az egész segédi kar csak kevés tagból állott, akik németek maradtak sokáig. Pedig mégis ezt a kört nevezhetjük egyletünk őskorának, mert hiszen ez a kevés számú német kartársunk alkotta. Egyletünk magját, amelyből a mai terebélyes, 40 éves fa kikelt és fejlődött.

Ismerjük a német nép egyesülési hajlamát. A németek évszázados nevelési módjának külső megnyilvánulása az egylet, a Burschenschaftok, a Bundok és Vereinek, amelyek a polgárok születésétől egész haláláig egymásba fűződő láncként ölelik át a polgárok egész életét. Elképzelhető-e tehát, hogy ama néhányan, kik hazánkban az ötvenes és hatvanas években a könyvkereskedő segédi kart alkották, minden egyleti kötelék nélkül éltek volna? Bizonyára nem. S ha egyletük pajtáskodó baráti kör volt is, mégis a mai Egylet embriójául tekinthetjük. Az e korszak történetét borító homály csak az »őskor« végét jelentő 1865-66. esztendőkből reánk maradt adatok révén kezd oszladozni.

1865-66

Egyletük neve »Krebs«, majd »Rák«, amely sűrű levelezésben állott a berlini »Krebs«-egyesülettel, sőt valószínű, hogy annak egy ideköltözött tagja alapította is. Tagjainak életéről, mozgalmáról nagyon keveset tudunk. Hivatalos lapjuk a »Krebs«, majd »Rák« nevet viselte, s az egyesület vidám hangulatának megfelelően humorisztikus jellegű volt. 3-4 megjelent száma kéziratban vándorolt kézzől-kézre.

Tagjai kb. ezek lehettek:

Aigner Lajos, Deutsch Zsigmond, Dolp Péter, Fischer ?, Krellwitz Ottó, Krellwitz Ede, Knoll Károly, Kopp ? Litassy Jósi, Lotze ? Macher Emil, Maurer Rudolf, Petrik Géza, Parsch József, Richter Károly, Römer Manó, Sommerfeld ? Vogel Vilmos, Weber Henrik, Weismann Adolf, Wellebil ? Erhard ? Tettei Nándor, Rupprecht Károly, Gruber József, Kókai Lajos, Siedler ? Fulda, Thierring, Zilahy, Horovitz, Belloni, Demkó Gyula, Tábornok, Lehmann, Koller A., Jaents Gusztáv, Hoffmann A., Hosser Gyula, Loewy M. ? S.-A.-Újhely (1869.).

Ezek a magyar könyvtár segédek mitológiájának nevei. Arról, hogy e 40 név mely időközben, hogyan csoportosult, alig van tudomásunk, de valószínűnek tartjuk, hogy a névsoruk oly gyorsan és szeszélyesen változott, apadt és bővült, mint későbbi elődeinké.

Egyesületi életük csaknem teljesen a szórakozásban merült ki, ami a tapasztalatok szerint nem elég szilárd kapocs. Szakirányú működésük eredménytelen vitákban veszett el. Csak természetes, hogy az ébredő magyar nyelv, a meginduló magyar nyelvű irodalom élénken visszatükröződött körükben csak úgy, mint napjainkban nálunk, ha valamely szokatlan vállalkozás hátterét, eredetét, pénzforrását vitatjuk meg.

1869

Az első, megbízható mozgalmat 1869-ben 23 kartársunk indította meg. Ebből az évből maradt reánk az első hivatalos irat is.

»Statuten-Entwurf für den »Rák« auf Grundlage der Stuttgarter »Ulk« Statuten.« 11 pontban összeállította Rupprecht Károly. Alapszabályuk kivonata kb. ez:

Egyesületük tagja csupán Pesten tartózkodó könyvárús segéd lehet, vendégeket, mint nem tagokat, azonban szívesen látnak. Könyvárús segéd csupán három ízben lehet a társaság vendége, negyedik megjelenése azonos volt a belépéssel. Az egyesület látogatása kötelező. Tisztikaruk három személyből állott: elnök, titkár és pénztáros. Tagsági díj 30 krajcár havonként. A tisztikar választása évenként, januárban a tagok $\frac{2}{3}$ -ának jelenlétében történik.

A »Rák« 1869-ben új egyletté alakul, amelynek tagjairól már pontos névsor áll rendelkezésünkre. Egy 1869 május 16-án kelt körlevél fekszik előttünk gondosan, szépen, kaligrafálva:

An die Mitglieder des Pest-Ofner Buchhandlungs-Gehilfen-Vereins!

E felhívás tudatja a tagokkal, hogy a tagdíjat 30-ról 50 krajcár-ra emelték, mely összegből 8 $\frac{2}{3}$ kr. a mulatság, 41 $\frac{1}{3}$ kr. a betegápolási alaphoz csatolandó. A körlevél minden tag belátására bízta a betegápolás igénybevételét. Nagyon érdekesen és korszerűen jellemző az alábbi kérdő-ív:

Verzeichniss der Mitglieder des „P. O. B. Gehilfen-Vereins.” (I.)

Name	Wünscht aufgenommen zu werden ja, oder nein?	Anmerkung
Beloni	Egyetért!	Wünscht zusendung einer Aufnahme-karte.
Deutsch Zsigmond	Ja.	Mit Bezugnahme auf die 1. S. Bemerkung des H. Prés. Knoll, dass wenn ich auch nicht im Dictata bin, mir vom Dictatadoktor unentgeltlich ordinirt wird
Fiedler Fried	Ja!	
Horovitz Guido	Ja	Begnügt sich mit der Wohltat der Vermittlung des Vereines, erklärt den f. 1,25 vierteljährlich zahlen zu wollen zu Gunsten des Vergnügungsfondes.
Knoll Karl	nein.	Resignirt zu Gunsten des Vergnügungsfondes, da ich schon seit Jahren dem Krankenverein als Mitglied angehöre, und auch künftig meinen Betrag selbst zahle.
Kókai Lajos-ka	Ja!	Éljen!
Krellwitz O.	Ja.	
Krellwitz E.	Ja!	
Litassy Josi	Igen	
Parsch József	Igen!	
Petrik Géza	Igen!	
Richter Karl		Bei Rath nicht mehr vorrätig.
Roemer H.	Igen!	

Ruprecht K.	Ja!	
Sommerfeld Gusztáv	Nein!	Resigniert z. Gunsten d. Vergnügungsfondes
Tettei Ferd.	Nein oder ja	ich bin nicht da!
Thierring	Ja!	
Weber Heinrich	nein.	findet in seiner Familie Verpflegung.
Weismann A.	nein	resignirt gleichfalls zu Gunsten des Vergnügungsfondes. Ist seit Jahren Mitglied des Krankenvereins und zahlt auch künftig seinen Betrag selbst, wünscht dass das auf ihm entfallende Gebühr dem Vergnügungskassa zufließt!
Wellebil Mátyás	Ja!	
Zilahy	nem!	
Fulda A.	Igen.	
Fischer Géza	Nein	finde eine ebenso gute Pflege bei meine Eltern, und lasse den Betrag dem Vergnügungsfonde zufließen!

Ebből a tabellából a figyelmes szemlélő mindent láthat, amit akar. Az aláírások mutatják a tisztikart 1869-ből:

Elnök: Knoll Károly.

Titkár: Ruprecht Károly.

Pénztáros: Weismann A.

Megismerjük ama 23 tagból álló vidám társaságot, kik majdnem egészen elfeledtek arról, hogy halhatatlanná tegyék magukat a mi krónikánkban. Világossá válik a magyar és német tagok számaránya, gondolkozásuk a betegsegélyezés kérdéséről; igényük az egylet iránt. Ragaszkodásuk egymáshoz. És a »Vergnügungsfond!« De búcsúzzunk el a régiektől, - fiatalok, kezdők voltak; amidőn minden hang, minden mozgalom első energiája nyereség, haladás volt.

1873

Hosszú idő, négy év múlik el az előbbi szakasz eseményei után. E néhány esztendő alatt, ha nem is szóródott széjjel az Egylet, de az egyleti élet pangásnak indult, mert tennivágyó, agilis emberei, Knoll, Ruprecht, Beloni, Tettei stb. különféle okokból hagyják el a várost.

De mégis, ez évben, 1873. IV. 20.-án *Weismann Adolf* elnöklete alatt indul útjára a »Nur Fest«, hogy ezentúl ne csak önönmaga számára, hanem nekünk is éljen. Feljegyzéseket vezetnek, tömörülésük rendszerebb, ügykezelésük megbízhatóbb, életükben több az energia, mozgásaikban már nagyobb lendületet találunk, amelyek ma, 40 év után sem mosódnak el. A »Nur Fest« 1873-tól kezdődő élete a mi középkorunk, amely egészen 1898-ig, a 25 éves évfordulóig terjed. Ez a 25 év a mi multunk, amelyen *Sennovitz Adolf*, igazi történészünk vezet bennünket keresztül s csupán az ő művének kivonatos ismertetése után térünk rá közelebbi multunk, saját generációnk történetének megbeszélésére.

Sennovitz Adolfnak jutott a kutatói szerep. Míg ő az első 25 év anyagát rendezte, addig nekünk csupán az utolsó 15 év sokszor igazán kényes eseményeit kell regisztrálnunk. S míg a régmúlt adatai nagyobb munkát, csodálatra méltó türelmet igényeltek, addig nekünk a mi 15 évünk változatos, gyakran egymással ellenkező dogmáit, tényleges és látszólagos igazságait kell megfigyelnünk.

Sok egyéni indulat, sok fájó pro és contra gúny röppent ki Sennovitz agyából, s készített másokat hasonló villámok visszaadására. De most 25 éves történetének előcsarnokában tartozunk Sennovitznak ezzel a kijelentéssel:

Csak azért volt élesebb a tolla a mienkénél, bántóbbak igazságai a többiekénél, mert tudása mélyebb meggyőződésből fakadt. S túlprecíz megfigyelései előttünk már néha klasszikusnak tetszenek. Kortársai valószínűleg be is látták ezt, mi, utódai pedig nagybecsüléssel be is valljuk, mert kutatásai eredménye megmaradt nekünk.

Vezess 25 éves multunkon át bennünket, most már megbecsült, most már megbékült Spectator Secundus!

(Sennovitz Adolf történetét kivonatban közöljük. Eredeti terjedelemben bárkinek rendelkezésére áll.)

Az 1873-ban összeült alakuló közgyűlésen a régiek közül tíz tagot találunk, hogy ugyanannyi ifjú erővel egyesüljön.

A régi egyesület tíz tagja a következő volt: Deutsch Zsigmond, Fulda Alajos, Horowitz Guidó, Kókai Lajos, Koller, Krellwitz, Edmund, Parsch, Vogel, Weizmann Adolf és Zipser.

Új tagok: Aigner Sándor, Dobrovsky Ágost, Franke Pál, Gombácssy Imre, Grimm Gusztáv, Guttmann, Ladmer A., Makáry Gerő, Robitsek Zsigmond, Schröter T., Spangenberg Fedor és Wolfner József.

A »Nur Fest« első csapásra gazdag örökséghez jutott, 307.25 forint maradt reá az elődöktől. A gazdálkodás nem volt valami fényes; szép tavasz, meleg nyár vitte el azt, amit az előbbi 4 esztendő csendje teremtett. Kirándulás kirándulást követ. Hiába szólal fel Kókai Lajos. Zálogba kerülnek a sorsjegyek, s ezen a pénzen mulatott - Sennovitz szerint - a sok bohém libris legény. Sokáig átkos kerékkötőként tapasztaljuk e gátnélküli jókedv következményeit.

1874

Civódások éve. Túlzott ambíció, hevesvérűség kerülnek ingerült vitákban az okosabb ellenzőkkel szembe. Folytonos ki- és belépések, lemondások. Legsomorúbb jelenség a pénztár végzüllése, amelyen végre Fichtner segített, okosabb gazdálkodást vezetve be és a tagdíjat 50-ről 60 kr-ra emelvén. Ezen évben kapja a »Nur Fest« a »Buda-Pester Buchhandlungs-Gehilfen-Verein« nevet. (B. P. B. G. V.) Grimm Gusztáv indítványa a »Kneippzeitung« megindításáról szól, de az anyagiak és az anyag hiánya következtében 1900-ig csak kedves álma maradt a számtalan ambiciózus szerkesztőjelöltnek.

1875

V. 19-én írja Kertész János a jegyzőkönyvek közül az első magyar nyelvűt. Az eddigiek persze mind németek voltak. Amilyen kellemes meglepetés ez reánk, kutatókra, olyan szokatlan Schröter Tivadar kartársunkra, aki fel is szólal ez ellen. De a dicséretes törekvést nem lehetett csirájában elfojtani. Alapszabályaikat már magyarul és németül nyomtatják ki.

1876

A sok egyéni civódás elkedvetleníti *Deutsch Zsigmond*ot, ki az elnökséget tovább nem vállalja. Ugyanez indítja *Fulda Alajost* májusban a lemondásra. Alapszabály-módosítás soha meg nem szűnő mozgalma indul meg. Pedig csak önönmagunkon kellett volna némileg módosítani. Nincs elegendő lelki erő arra, hogy egy régi, kellemetlen társat el tudjanak távolítani. Az új alapszabály módosítva, jóváhagyva visszaérkezik a minisztériumtól. Weismann régi, de már önálló tag ingyen kinyomatja, de azon feltétel alatt, ha takarékoskodnak, mert a pénztár üres. Az előbbiért köszönetet szavaznak, de a rendes évi murit megszavazzák. »Ilyen a fiatalság - Sennovitz szerint - ilyen kuruc a libris legény! Isten javítsa erkölceit!«

1877-79

1877-79-ről alig maradt reánk valami. Az előttünk fekvő néhány jegyzőkönyv állandó tisztikarváltozást mutat, csupa más és más írás, mindmegannyi sértés, kellemetlen konzekvencia. 1879-ben Feder Ferenc német jegyzőkönyvei közül nem egy az ú. n. »Naumburger Wahlzettelre« írott. 1877-ben Aigner Sándor »Extra Hungariam non est vita« feliratú címet ajánl egyletünknek. Alapszabálymódosítás ezen időben is kísérti elődeinket.

1880

Újra germán szellem, Endrényi Imre számtalan érthető kifakadása dacára. Nagyobb baj ennél az állandónak ígérkező rendkívüli tisztikarpótló közgyűlés.

1881

Egyletünk legszomorúbb esztendeje. Amit az eddig állandóan hiába prédikált, de végül mégis csak megszívlelt önmegtagadás hangya módjára összegyűjtött, egy lelkiismeretlen sáfár kezén tünt el. Egyletünk 815 firt és 32 kr vagyont veszített el. Hogy a nyomor vagy a könnyelműség volt-e az ok, azt ma már hiába kutatnók. El kell fogadnunk Sennovitz meg nem dönthető és lesújtó ítéletét. Csupán azt nem értjük e megtévedt társunktól, miért tudta elfogadni ezek dacára az alelnöki tisztséget, amelytől ugyis megfosztották őt. Eme igazán szomorú epizód ellensúlyozása gyanánt örömmel látjuk a jegyzőkönyvekből, hogy *Gombássy* elnök és társai közvetlen az ítélet hozatala előtt visszavonták sikkasztási feljelentésüket. Ezzel nemcsak megmentették szerencsétlen kartársunkat családjá számára, hanem olyan szép nemeslelkűséget tanúsítottak, mely méltó volt *Gombássy* igazán szimpatikus egyéniségéhez, s azon baráti kapcsolathoz, amely őket oly sok viszálykodás, egyenetlenség dacára is szorosan együtt tartotta. Legyünk méltók *Gombássy*ék szép érzéséhez és mellőzzük Sennovitz történetírói őszinteségét, borítsunk most már nevére is leplet, annál is inkább, mert pályánkat elhagyva, Szombathelyen pár év múlva meghalt.

1882

Látszólag nyugodt, lanyha esztendő, Zunft titkár jelentésében eddig még ismeretlen, de még máig sem egészen meggyógyított betegség diagnózisát állapítja meg. A tagok pontatlan összejövetelét. Azért használjuk itt e gyöngye jelzőt, mert az erősebbre később lesz szükségünk. Ez év gyér irataiból kedves haladás képe tűnik eléink. *Gombássy* Imre elnök és *Deutsch Zsigmond* ekkor tartják a legelső felolvasóestéket egyletünkben. Ezeknek azonban sajnos, sem szövege, sem tárgya nem ismeretes előttünk. Szinte megijedünk attól, hogy már megint módosítják alapszabályainkat!

1883

Ez évben látjuk először a »*Csak Szorosan*« megnevezést Zunft jegyzőkönyvében. A keresztelőről a mi történetírói legnagyobb keserűségünkre, semmi adatunk nincs. Ez is Gombássy és Zunft ügyes és óvatos magyarosító politikájának tudandó be. Bár sajnáljuk, hogy e névmagyarosítást mindenesetre megelőző vitát nem ismerjük, de örömmel látjuk, hogy most már nemcsak erényeinkre, bűneinkre, hanem nevünkre is ráismerhetünk. Tagjaink száma 25-ről 38-ra emelkedik. Üléseinket a főnökök is kezdik látogatni. Pénztárunk is megerősödik, 1883-iki pénztárjelentés 137 frt 97 kr. vagyonról számol be, bár ne tette volna, mert a »Vergnügungsfond« hovafordítása újra fontos tárgyat képezi a gyűléseknek.

1884

A továbbhaladás szellemében múlik el az 1884. egyesületi év. A január 26-án megtartott közgyűlésen *Aigner Lajost* örökös tiszteletbeli tagjául választja az egyesület. *Horovitz Lajos* társul *Aigner Lajossal*, miért is az elnökséget Gombássy Imrének adja át. Távozása idejében, még egyszer felújul benne a régi vágy, elnökségének ideálja: komolyabb mederbe kormányozni elődeinket. Két aranyat ajánl fel évenként valamely szabadon választható vagy megadott tárgyú pályamű kidolgozására. A legüdvösebb, legszebb »Isten hozzád«-dal távozik.

1885

Ezen év jegyzőkönyve némi betekintést nyújt nekünk tagjaink koráról. A január 25-én tartott közgyűlésen *Sennovitz Adolf* a korelnök. Mint a jelenlevők között a legidősebb, 45 éves korában. A tisztikar sem megy nagy változáson keresztül, ami bizonyos megállapodást, egy évnél tovább tartó bizalmat jelent. Ezt nem minden ok nélkül szögezzük le *Sennovitz* adattárából. Évek múlva, *Sztokovszky Antal* és különösen *Schäffer János* hosszantartó elnöklete igazolja majd ezen tézisünket. Új irány hajnalának első napsugara ragyog reánk. A *Révai Ödön* elnöklete alatt összeült bírálóbizottság az együletünk által másik két arannyal megnövelt pályadíjat *Ranschburg Győző*nek ítéli oda, ki akkor, 23 éves korában kezdi meg öntudatosabb működését együletünkben. Nevével ezentúl, de különösen történetünk újabb korában gyakran fogunk találkozni. Ez évben olvassuk az első helyeszközlő jelentést. Ezen intézmény valószínűleg eddig, mint kartársi szivesség működött, s ez évben érte el az eddigiek tetőpontját. 26 jelentkező közül 12 társunkat helyezték el. Az 1885. évi kiállítás némileg elvonja tagjainkat az egyesületi élettől, mely azonban a wieni »*Buchfink*« látogatásakor viszont szokatlanul felélénkül.

1886

Három érdekes mozzanattal van dolgunk. A »*Bagoly*« cím alatt antiszemita irányzattal alakult vetélytárs-egylet tagjai kettéválasztják az eddig csak az életpálya azonosságát tekintő elődeinket. *Deutsch Zsigmond* elnökünk óva inti társait eme veszélytől, amely azonban hamar eloszlott. A káros, s mondjuk ki őszintén, középkori, bűnös konkolyvetés azonban sokáig kísért bennünket. Nem írásban, nem is nyílt mozgalomban, hanem csak a választásoknál a levegőben. S még a nagyobb tervek megvalósítására termelt *Sztokovszky Antal* és *Schäffer János* elnökünknek is sok diszkrét munkát okozott. Csak a történetírás kényszerít bennünket, hogy erre itt kitérjünk. Mint már nem létező ellentéttel, többet nem foglalkozunk.

Horovitz pályadíját az egylet és *Aigner Lajos* még 2-2 arannyal toldja meg s így a pályázat egy 4 és egy 2 aranyos pályadíjról szól. Hosszú vita dönt a szabadon választható tárgy mellett.

Egyletünk 2 napos kirándulást rendez Wien-be, hogy a testvéregylet »*Buchfink*« látogatását viszonzozza.

Csak megemlíjük, hogy Horovitz G. alapszabálmódosításon dolgozik. A záróközgyűlés jegyzőkönyve nem maradt irattárunkban, vagy nem is került oda s így az 1887. évi tisztikar névsorát csak részben tudtuk megállapítani.

1887

Béke, nyugalom és csönd. Az eddigi zivataros mozgás elmúlt, a Bagoly elröpült, szinte túl-nagy szélcsendet hagyva hátra. Egyetlen megemlíteni való ügyünk a pályadíj sorsa. Hat pályamű érkezik be és ezek közül *Ranschburg Győzőé* újra a palma. A bírálóbizottság Gombássy Imre elnöklete alatt több ülést tart. A március 16-án tartott ülés után augusztus 14-én újra erről folyik a tanácskozás. Kiírják a következő pályázatot, most már meghatározott tárggyal. Ez a megszorítás azonban nem válik az ügy előnyére.

1888

Az 1888. év tragikomikummal fűszerezett. »Törzskönyvet kell csinálni!« Indítvány van előttünk, amelyet mi történetolvasók örömmel éljenezünk meg úgy a magunk, mint későbbi utódaink előnyére. Az indítvány kivitelét a legalkalmasabbra, az indítványozóra bízák. Ne ítélkezzünk! Sajnáljuk a dolog el nem intézését, érdekes, tanulságos adattártól estünk el. Nem ez volt az első, de nem is az utolsó indítvány, amelyet maga a megpendítő szeretne legkevésbé megvalósítani. Mindig voltak és vannak az egyesületekben tervgyárosok. G. Á. könyve is elvetetlen mag maradt, az ő kertjében nem nőtt fává a törzskönyv!

Fichtner Nep. János 25 éves jubileumát ülik meg (mint Rózsavölgyi és Társa cég alkalmazottja) egybekötve 10 éves egyesületi pénztárnokságával. IX. 21-iki ülésen megalakítják az önállóan működő:

Vigalmi bizottságot.

Könyvtári bizottságot.

Segélyegyleti bizottságot.

Önképző-bizottságot.

Pályázatbíráló-bizottságot.

A Vigalmi bizottságtól eltekintve a kor szellemének felelt meg a segélyegylet-bizottság; az egyletnek - Horváth óta követett - útja pedig indokoltá teszi előttünk az önképző-bizottság alakítását is. Ezek működéséről azonban hiányzanak az adatok. Jó pár év múlva kezd csak segélyalapunk lassan, de mindjobban kielégítően működni. A bírálótanácsnak sem akadt minden esztendőben dolga, de ez már igazán nem a vezetőség hibája. Könyvtárunk gyarapodni kezd.

1889

Ha olvasónk a tisztikar-tabellát figyelmesen áttanulmányozza, főleg az elnökségek működési idejének egymásutáni tartamát, ügyel továbbá újra-újra történő megválasztatásukra, úgy *Sztokovszky Antal* 10 éves működése okvetlenül feltűnik. Különösen most, amidőn az utolsó öt év komolyabb irányzata már részben előnyösen átalakult szellemet hozott elődeink sorába. Irodalmi kedv, a szakkérdések iránti, szinte divatszerű érdeklődés, segélyezés, önművelődés, könyvtáralapítás, saját egyesületi otthon vágya stb. mind-mind olyan mozgalmak, amelyekért már az előző években lelkesedés mutatkozott. Csupán a még mindig dúló személyi kérdéseken és egyéni súrlódásokon kell keresztülvergődnünk. Erre talán csak *Sztokovszky*

alkalmas. Szelid erélye, alkalmazkodó irányítása volt ama helyes út, amelyet követve 10 éven át egyletünket történelmünk középkorának magaslatára emelte. Ez a folyó év egyetlen jelentős eseménye. Az új elnöknek első éve a hangulatkeltés és indulatok csillapításában merült ki, s ha ezt elvégezte, igazán alapos munkája volt. Fichtner Nep. János nyugalomba vonul, ahová mindnyájan igaz nagyrabecsüléssel kísérjük át, bár nehezen nyugodnak meg abban, hogy vagyunk már nem ő kezeli. Az 1889-iki pályadíjat *Rózsa Miklós* fiatal kartársunk vitte el. Ezen évről adatok hiányában többet nem igen írhatunk.

1890-91

Krónikánk legszomorúbb ideje az 1890-91. év. Sennovitz Adolf minden reményét az őt követő historikusba helyezi. Sajnos, hiába! Ezen két év egyetlen jegyzőkönyve sem maradt reánk. Minden kutatás eredménytelen maradt. Irattárunk Sennovitz rendezése óta számtalan költözködésen ment át s így csupán feltevések s az utolsó tisztikarba vetett reményünk jogosít fel bennünket arra a feltevésre, hogy egyletünk sok mozgalma, talán két nyertes pályaműve is a feledés homályába nem veszett.

1892

Sztokovszky Antal 25 éves pályafutását ünnepeljük. Majd *Fichtner Nep. Jánost* kísérjük ki utolsó útjára. Évi táncmultságunk, amely bár erkölcsileg igen jól sikerült, deficitel végződik, ezt azonban - követendő példa gyanánt említjük meg - a tagok fedezik úgy, hogy a felülfizetések mégis a segélypénztárba folynak be. Két különös, egymással összefüggő jelenséget észlelhetünk. Fiatalabb kartársaink vidékre gravitálnak, amit abból következtetünk, hogy tagjaink száma rohamosan fogy, s helyeszközlő osztályunk nem tudja kielégíteni a fővárosi főnökök munkatárs-szükségletét. A jegyzőkönyv idevonatkozó megjegyzése így szól: »...több a hely, mint a segéd, ami bizonyára csak örömdetes jelenség.«

1893

Ez év legörömdetesebb ténye a fellendülő egyleti élet mozgalmas gyűléseivel. Egyáltalában nagyobb hullámdások észlelhetők. *Jókai Mór* ünnepélyén testületileg vett részt s díszfeliratot nyújtott át az ünnepeltnek. Ezt az elhatározást meglehetősen kishitű és túlszerény színezetű gyűlések és viták előzik meg. Ez esetben dicséret illeti meg az elnökséget, hogy dacára a választmány határozatának, úgy járt el, ahogy ez egyletünkhöz méltó. *Kossuth* temetésén koszorúval jelenik meg, a nagy halottat végső útjára kísérendő. Szobrára 10 forintot utalványoztak ki az egylet pénztárából. Taglétszámunk ezen évben 70-re emelkedik. Főnökeink sűrűn látogatják körünket.

1894

1894-ben tagjainkat bécsi kirándulás is foglalkoztatja. Háromtagú küldöttség megy a »Buchfink« üdvözlésére 25 éves jubileuma alkalmából, s értékes ajándékot visznek magukkal.

1895

Az 1000 éves évforduló közeledése alkalmából nagy hangon ígérnek takarékdasságot. »Takarékdassjunk, mert jön a Millennium!« De már június 14-én külön e célra összehívott közgyűlés 2 napos kirándulást határoz el, amely egyletünkhöz 250 forintjába és utólag még 25 forint deficitjébe kerül. Két társunkat egy humorisztikus »Ál-Corviná«-ért a megsértődött kiengesztelésére egyletünkből kizárják. A két bűnös azonban megelőzte a magisztrátust és

önként léptek ki körünkből. Igazán sajnáljuk, hogy sem a »Krebs«, »Rák«, »Kneipp-Zeitung«, sem az előbbi lapból nem maradt reánk semmi. Milyen mulatságos, de annál jellemzőbb lenne végigolvasni az »Ál-Corvinát«, amelyet a kétnapos kirándulás jókedvének rakoncátlan sugallt!

Nem szabad Sennovitz közbe-közbe szúrt jóízű megjegyzését könyvének rovására írni, mert istenünkre mondom, hosszadalmas és türelemölő munka jegyzőkönyveket olvasni!

1896

Millennium! Ez az egy esztendő az, amikor minden pangás az egyesületben, részvétlenség a »Csak Szorosan« iránt, élénk élet a szokott körön kívül megbocsájtható. Tudjuk, emlékezünk a kiállítás és az ezzel összefüggő más ünnepi helyek vonzóerejére, ezzel szemben minden más eltörpült. Ezredéves multunk egyszerre megelevenedik előttünk, újra lezajlik körülöttünk. Mindezek dacára sok ülés jegyzőkönyve maradt reánk. A közgyűlésen elvben elhatározzák az önképző körre való átalakulást, ez a szándék azonban semmi veszélyt sem rejtett magában, mert bizottságot küldenek ki a terv kidolgozására s ezzel befejeztetett. A IV. 29-iki és VII. 25-iki üléseken elhatározzák a millenniumi ünnepek programját. A »Buchfink« 10-15 tagját látja vendégül az egyesület. Ezredéves ünnepélyünk tehát vendégeink fogadtatásával egyidejűleg zajlik le, pompásan, emlékezetesen.

Az ünnepély sorrendje:

1896. aug. 15-én.

Délelőtt 10 órakor: Díszgyűlés Hoffmann Alfréd tiszteletbeli tag úr elnöklése mellett. (Rémi-szálló, József-körút 4.)

Délután:

1. 2 órakor: A »Buchfink« küldöttségének fogadtatása. (Nyugati pályaudvar.)
2. A kiállítás megtekintése.

Este:

1. 8 órakor: Bankett a kiállítás területén. (A Sturm-féle vendéglőben.)
2. 10 órakor: »Ős-Budavár« megtekintése.

1896. aug. 16-án

Délelőtt 9 órakor: Közös villásreggeli szintén a Rémi-szállóban.
Utána kirándulások és Budapest nevezetességeinek megtekintése.

Vendégeink Puljanovszky jóhírű kaligrafus által készített emléklapjával s igazán szépen és vidáman töltött ünnepélyes napok maradandó hangulatával távoztak körünkből.

1897

Történetünket ez évben egy oly esemény élénkíti, amely az egész könyvárusi kart érdekli. *Wodianer Arthur* és családja nemességet nyert a királytól, mely alkalommal küldöttségileg üdvözlöttük őt.

II. Vilmos német császár budapesti látogatása alkalmával mint testület, sorfalat állottunk. A 25. évet különben ünnepies hangulat, készülődés, munkálkodás és a szokottnál komolyabb reformforradalom jellemzi. Pedig kinek volna türelme, ideje most reformvagyakra hallgatni,

kinek volna szíve zavarni azt a lelkes, lázas készülődést? Ki tudna gondolatot, megértést áldozni annak, ami még úgy is jönni fog, mikor most már is itt van valami, amivel törődni kell. Lázas munka, csalódás, újrakezdés! Ahány bizottsági tag, annyi munkavágyó ambíció! Uram Isten, ha megannyit mulasztottak is elődeink történelmünk középkorában, de annak utolsó esztendeje előtt mindig meg fogjuk hajtani a fejünket s ama ünnepély mindig meghatóan szép emléke lesz lelkünknek, boldog érzése szívünknek. Egyletünk agilis érző lelke, gondos, szerény elnöke mindnyájunk jóbarátja, az összesekkel csak azon fáradozott, hogy egyletünk 25 éves hosszú életének eme legszebb ünnepét emlékezetessé tegye. Hol a sok ellentét, hol a civódás, az eltörpülni oly nehezen tudó Én-ek? Hol a nézeteltérés, a harag, a sértők és sértettek ellentábor. Hol a zajos ifjúság, hol a meggondolt, óvatos veterántábor. Hol a sok »hivatalos« és »ellenzéki« jelölt választótábor? Merre van a sok felfogáskülönbség? Huszonöt év áttanulmányozásának eme hullámválását nem találom! Elmosódtak. Mindenki a jelennek él, a 25 éves múlt jelenjének. Méltó, ünnepies, megható aktuson fáradsz az az önzetlen, jó emberek mindenféle különbség nélkül.

Ebből, a jelennel oly szép buzgalommal elfoglalt táborból két férfi válik ki. Az egyik a múltat feleli el a jelent, újra kezdi a 25. életét, görnyed és keresgél. Megbűnhődik a régmúlt tisztikarok minden bűnéért, rabságban szenved munkája mellett minden elveszett jegyzőkönyvéért. Vidáman szívja szivarját, szántja betűit s eléggülten latinizál, ha Franke, Révai, Zunft, Réti és még néhánynak rendes jegyzetére lel. Ez, a jelen nagyszerűsége dacára, a múltban bűvarkodó *Sennovitz Adolf*, alias *Spectator Secundus*!

A másik, akinek mint pénztárosnak szintén aktív szerepe van a jelenben, a jövő lebeg szeme előtt. Ő a holnapért dolgozik! Érti, tudja, hogy a reformokkal lehet ugyan várni, de nem sokáig. Egyletünk 25. évén át haladt. Az utolsó tíz évben nagyot lendült. De ez a szerep már kevés, ez a kör már szűk. Őt már az új szerep, a tágabb kör érdekli. Szeme előtt lebeg valami, amit eddig csak úgy elgondolt, a jövő, egyleti otthon, egyleti lap, egyleti iskola - egyleti presztizs!

Ez a buzgó tervező *Schäffer János*.

Itt elválunk *Sennovitz Adolf* könyvének gazdag adattárától. Szándékosan kurtítottam meg azt, hogy több helyem és alkalmam nyíljon az újkori megírásához. Eddig az egyesületi élet megteremtése volt a tanulmányunk alapja, ezután az egyesületi munkát látjuk majd magunk előtt.

Tekintsünk csak vissza egy pillanatra:

»Krebs«.

»Rák«.

»Pest-Ofner Buchhandlungs-Gehilfen-Verein«.

»Nur Fest«.

»Nur Fest« Buda-Pester Buchhandlungs-Gehilfen-Verein.

»Csak Szorosan« Magyarországi Könyvkereskedő-Segédek Egyesülete.

(»Bagoly«.)

Egyletünk története 1898-1913

Egyesületünk újkorában új irányok, új mozgalmak várnak reánk, ha nem is meglepetés-szerűen, de mégis oly gyors kifejlődésben, hogy szinte revolúciószámba megy. A 25. évforduló még nyugodt, méltóságos, szép ünnepély. Díszvacsora a Royal termeiben! Utána rövidesen saját otthonunkba költöztünk. Ma is emlékezünk még a 25. évfordulóra, leköti figyelmünket a huszonöt év fejlődése. De az akkori lelkesedésnek más irányban kellett érvényesülnie az ünnep után. Megindult a munka, a reformsorozat minden kérdése szőnyegre került. Büszkéek voltunk 25 éves multunkra, büszkéek voltunk a páratlan ünnepekre, de legbüszkébbek arra lehetünk és vagyunk is, hogy eme magaslaton egy pillanatig sem álltunk meg pihenni. 1898. január 30-án még ünnepelünk komoly méltósággal; február 1-én még mulatunk, táncolunk, s íme II. 6-án már együtt van a forradalmi tábor. Megindul a reformálás.

Ezzel a biztató impresszióval folytassuk a történelmi áttekintést, saját generációnk kronológiáját.

1898

Mozgalmas élettel indulunk el a mai nap felé, hogy közben másfél évtized oly sok jelentékeny alakulatával találkozunk. Ez évben 14 választmányi és 5 rendkívüli közgyűlést tartottunk. Schäffer János reformjavaslatát megtárgyalják, s megindulnak azon az úton, amelyen tényleg haladni kell. Elnökségünk beszámol a 25 éves ünnepélyről, annak erkölcsi és anyagi hasznáról. Vázolja a vidéki tartársak mozgalmát a csatlakozás érdekében. Egyesületünk a reformok terén erre is gondolni fog.

A jubileum hatása alatt számos jótévőnk akadt: *Stampfel Hugó* 100, *Wodianer Arthur* 50, *Kókai Lajos* 100 forintot adományoz újjáalakulásunk elősegítésére. Az utóbbit 25 éves üzletalapítása alkalmával üdvözljük. Bécsi barátaink, a »Buchfink« tagjai Pozsonyba rándulnak, s azon óhajukat fejezik ki, hogy egyesületünk ott találkozhassék velük. Elnökségünk sürgönyileg válaszol, de ebben részt nem vesz.

Megindul a tárgyalás a »Kereskedő Ifjak Társulatával« a helyiségünk ügyében. A bizottság tagjai: Stokovszky Antal, Rényi Károly, Scholtz Róbert és Lovászy Dezső.

A tárgyalások ez évben a szerződés pontjának megállapításáig, megszövegezéséig jutnak. A »Győri Kereskedő Ifjak« zászlószentelésén képviseltetjük egyesületünket, s zászlójuk egy szegét váltjuk meg. Szeptember 19-én gyászközgyűlést tartunk Erzsébet királynénk tragikus halála felett érzett fájdalomunk kifejezésére. Stokovszky Antal megható beszéde teljes egészében jegyzőkönyvünkbe kerül; gyászunk jelül fekete karszalagot hordunk egy hónapon keresztül. Szobrának felállítására 30 koronát utal ki a pénztár. A »Corvina« hasábjain agitáció folyik az egyleti élet fellendítése érdekében. Várkonyi Bódog kartársunk »A könyvárúsgyakornok értelmi fejlődésének fokozásáról« értekezést nyújt be az elnökséghez kinyomatás végett; bírálat végett kiadják a bizottságnak. A Magyar Philológiai Társulat szépirodalmi tárgyú felolvasásokat akar körünkben tartani, mely terv megvalósítását azonban az új otthon meg-alapítása utáni időre halasztják.

Egyletünk ez évben vált *országossá*. Kirándulási helyünk Esztergom.

1899

Egyletünk emőkei *Emich Gusztávot* tiszteletbeli tagjává választja. *Révai Samu* egyesületünk segéyalapja javára 50 forintot utal át. Tettey Nándor szobrának leleplezésekor koszorúval

áldozunk emlékének. Segesvári Petőfi-ünnepélyen Rényi Károly és Lovászy Dezső jelennek meg nevünkben. A »Buchfink« 30 éves évfordulójára idő és vállalkozó hiányában nem utazhatik el senki. Wollák Soma, a Keresk. Ifj. Egy. alelnöke arcképének leleplezésére küldöttséget delegálunk. Az egyesület szervező munkája tovább haladt. Lipcsey Kálmánt a törzskönyv elkészítésével, Kiszlingstein S.-t annak bekötésével bízzák meg. Schäffer János a segélyzöalap, Rényi Károly a helyeszközlő osztály és ügyrend szabályzatát készítik el. Egyesületünkben I. 21-én *Wojnovics Géza*, majd később *dr. Meller Simon*, végül XI. 25-én *dr. Wojnovics Géza* tart felolvasást »Modern dráma« címen. Sennovitz Adolf, a »Csak Szorosan« történetének megmaradt példányait egyletünknek ajándékozta, hogy azokból minden új tag egy példányt kapjon. Kirándulásunk helye: Visegrád.

1900. évről sajnos egy jegyzőkönyv sem maradt reánk.

1901

Ha ezen évben semmi más nem is történt volna, mégis lenne mit regisztrálnunk, mert megjelent otthonunkban az első nyomtatott üdvözlő. Örömmel, büszkén fogadhatjuk, mert hosszú munkának, reformtörekvéseink egyik értékesebbjének teljesülése volt az. Testet öltött a lap utáni sok vágyakozás. Az egyesületi élet minden mozzanatát szerteszéjjel vitte a fővárosban és országunkban. Csak két szót olvassunk el belőle: »*Csak Szorosan*«, s már előttünk áll ama hányt-vetett 25 éves multnak jelene és jövője, mindnyájunknak két szóban kifejezett jelszava. - Beköszöntő. - Intenciónk. - Társulás. - A jövő. - s egy csomó apró közlemény és hír tölti meg lapocskánk első számát négy oldalon keresztül. Ezzel kezdtük, ezt nyújtottuk vidéki társainknak! Sajnos, volt idő, midőn egész egyleti életünk csak ebben nyilvánult. Itt szóltunk, ha szólnunk kellett, itt emeltük fel szavunkat, ha szükség volt rá; ebben mondtuk el, amit tudtunk, itt olvastuk, amit tanulnunk kellett. Itt találkozott a segédi és főnöki kar kölcsönös érdeke, külön érdekeik nyilvánítása után. Itt és nem a nagygyűlésen folyt le a mi kongresszusunk, itt írtak azok, akik nemcsak a nagy hallgatóság előtt, az élő szó hálás fogadtatást biztosító erejével, hanem írásban is sikra tudtak szállni, - mindnyájunkért!

Szeretettel küldte útjára a lapot a szerkesztőség, s ugyanezzel a - később indokolt - szeretettel fogadták elődeink az I. 1.-t. Sikerében nem is annyira az olvasóság, hanem inkább a szerkesztőség bízott, midőn első lapjára ezt a kis érzelmes sort írta:

»*És most indulj kis lapunk a töretlen útra bátran, csak szorosan, előre!*«

Lapunk nyomását a Rózsa Kálmán és neje cégnek adtuk át. *Ranschburg Viktort* a francia akadémia tisztjévé történt kineveztetésekor, *Weinberg Gyulát* a Lampel cégnél töltött 25 év leforgásakor, *Stokovszky Antalt* ezüstlakodalmának napján üdvözljük. Felhívás jelenik meg lapunkban a vidéki főnökökhöz, feliratot küldünk a M. K. E.-hez a nyári záróra ügyében, hol azt - bár 50 cég elfogadja - csak pártolólág intézik el. Könyvkérő leveleink szép eredménnyel járnak. A főnöki kar elnöke a szekrények beszerzésére 200 koronát ajándékozott. A »Danubia« Donauworth társaságunk üdvözlésünkre magyarul felel, ami zajos örömet okoz ülésünkön. Pályadíjat tűzünk ki harmadéves tanulók számára, amelyet *Lőrincz Ernő*, a Lévai Mór ungvári cég gyakornoka nyer el, míg a budapesti díj kiadatlan maradt. Lipcsey Kálmán azzal örvendeztette meg egyletünket, hogy Rózsa Kálmán és neje cég különben is méltányos árú számlánkból 10% engedményt ad. *Franke Pált* és *Wodianer Arthurt* tiszteletbeli tagul választjuk. Kirándulási helyünk: Gödöllő és Besnyő.

1902

Könyvtárunk gyarapítására irányuló törekvéseinknek folytonos hatását látjuk. Minden kiadó kivette részét a mozgalomból, s így könyvtárunk gyarapodik. Könyvtárbizottságunk átveszi a

pénztárnoktól a számára kiutalt 200 K-t, s így olyan művek megszerzése is lehetővé válik, amelyekhez ajándékozás útján nem juthattunk. Schäffer János második reformjának, a szakiskolának előkészítésére Schäffer János, Wohl Manó, Kiszlingstein Sándor és Kántor Ferenc kartársakat jelölik ki. Feladatuk a helyiség és előadók kijelölése, illetve biztosítása, a főnökök meglátogatása azon célból, hogy az előadók és hallgatók kellő időben rendelkezésre állhassanak. Az iskola tantervét ez év végéig kidolgozták és a választmánynak benyújtották. Szakiskolánk keretén belül francia tanfolyam indul meg.

November 5-iki ülésünkől kifolyólag arra kérjük az M. K. E. elnökségét, hogy a vasárnapi munkaszünetet a többi kereskedelmi szakmától függetlenül adják meg alkalmazottjaiknak. Ezen átiratunkat, mint tagjaira káros indítványt, kedvezőtlenül intézik el. Ranschburg Viktor ama közvetítő indítványát, hogy a többségű üzletekben a teljes vasárnapot föl váltva élvezzék, sem fogadták el.

Antalfy József szerkesztésében megjelenik könyvtárunk jegyzéke.

Kossuth Lajos 100 éves születése napját megünnepeltük, mely alkalommal a M. K. E. hivatalos küldöttséggel képviseltette magát Hoffmann Alfréd, Ranschburg Viktor és Franke Pál által.

Geisler Viktort a Stampfel cégnél töltött 25 év, *Kiszlingstein Sándort* ezüstlakodalma, *Herger Ágostont* üzletének 40 éves alapítása, *Dobrovsky Ágostot* ezüstlakodalma, *Ranschburg Viktort* igazgatóvá való megválasztása alkalmával üdvözljük.

Bach János 20 koronát, *Herger Ágoston* pedig szintén 20 koronát utalnak át segélyegyletünk számára. Fulda Alajos, egyletünk alapításakor még könyvkereskedő, az alapító 23-ak egyike, mint bírósági végrehajtó hal meg. Elköltözött közlünk Steuer Miksa is. XI. 2-án *Zilahy Simon* »A magyar szépirodalom fejlődéséről« olvas fel. Egyesületünk emlékkönyvet szerez be, hogy vendégei neveit esetről-esetre megörökítse. Ezen tervünk kivitele azonban - sajnos - csak az emlékkönyv beszerzéséig jutott, mert alig néhány nevet olvashatunk abban. Örömmel értesülünk, hogy volt kartársunk, Rózsa Miklós »A hit« című népszínművét a Népszínház előadásra készíti elő. Egyletünk a múzeum könyvtárát megtekinti. Lapunk díjtalan megküldését, rendes és alapító tagjaink kivételével, beszüntetik, miután az előállítási költség nagy összeggel terheli az egyletet.

1903

Szakiskolánk mozgalma befejezést nyer, amennyiben az iskola megvalósul. *Hoffmann Alfréd* lelkes mecénásunk az utolsó nehézségek leküzdésére 100 K-t utal ki egyletünk számára. 1903 április havában komoly, lelkes, de méltóságosan csendes ünnepély keretében avatják fel az iskolát. Meghatottságtól alig érthető hangon üdvözlük az iskolát és annak fáradhatatlan szervezőjét, *Schäffer Jánost*. Előadókink: *Gaal Mózes, Rényi Károly, Wiesner Jakab, Haraszi Károly* és *Führer Adolf*. Időtartama 2 hónap.

A tanfolyam II. ciklusa 1903. XI. 20-án kezdődik, melynek ünnepélyes megnyitását Franke Pál, lelkes apostolunk képviseli a M. K. E.-t.

A következő évben, január 23-án a *Schäffer János* tiszteletére adott banketten ama szeretetteljes, lelkes ünneplésnek lehattunk tanui, amelyen az iskola ügyének diadalravivőjét barátai és tisztelői körülvették.

Ráth Mór és *Fichtner Nep. János* régi érdemes tagunk ravatalára koszorút helyezünk. Ünnepeztük és üdvözlöttük: *Stampfel Károlyt* 30 éves üzletalapítása, a Magyar Könyvkereskedők Egyesületét 25 éves megalakulása, *Noséda Tivadart* keresk. tanácsossá való kinevezése, *Wiesner Jakabot* cégjegyzővé történt előléptetése, *Horváth C. Guidót* 25 éves műkö-

dése alkalmával. Ez évben töltötte be Egyletünk - csendes üdvözlések között - fennállásának 30. esztendejét.

Wiesner Jakab február 21-én »Kiadó és a könyv« címen, *Bartha Arthur* 1904. január 16-án a »Műízlésről« tart érdekes előadást. December 8-án meglátogatjuk Gottermayer Nándor műintézetét, a következő hónapban az Ex libris-kiállítást tekintjük meg. Schäffer János túlnagy elfoglaltságára való hivatkozással lemond szerkesztői tisztségéről, amit a választmány a legnagyobb sajnálattal vesz tudomásul, s elnökének hálás köszönetet mond. Könyvkérő felszólításunkat újra megismételjük. Kívánságunk úgy a kiadóknál, mint tagjaink körében élénk pártolásra talál. *Rákóczi* hamvai hazahozatalának költségéhez, az ünnepély fényének emeléséhez egyaránt lelkesen hozzájárulunk. Kirándulásunk helye Balatonfüred, ahol június 28-án rendkívüli közgyűlést tartunk az életbeléptetett vasárnapi munkaszünet törvényének üdvözlésére, mely lelkes hangulatban hálánk s nagyrabecsülésünk jeléül *Láng Lajos* kereskedelmi minisztert egyletünk örökös díszelnökévé választjuk.

Turisztikai társaságunk VI. 7.-én Hidegkút, VI. 14.-én Budafok, VI. 19.-én Aquincum, VII. 19.-én Sósfürdő, IX. 13-án Rákosliget bebarangolásával nyújt szórakozást a gyaloglóknak. VII. 25. sikerült Anna-napot tartunk.

Székely Dávid a »Magyar tankönyvirodalom általános jegyzékét« ajándékozta a tanfolyam hallgatóinak. Elnökségünk megfesteti Hoffmann Alfréd arcképét, hogy azt mindenkor hálájának jeléül dísztermünkben elhelyezze, de leleplezési ünnepélyünket jótévőnk betegsége miatt el kellett halasztanunk. Noséda Tivadar kereskedelmi tanácsossá történt kineveztetése alkalmával 50 koronás pályadíjat tűz ki valamely szaktárgyú dolgozat megírására.

Midőn ezen eseménydús évet lezárjuk, köszönettel kell megemlékeznünk a M. K. E.-nek velünk szemben oly sokszor tanúsított figyelméért, jóindulatáért, az érdekeink kölcsönös egyeztetésénél tapasztalható jóakarataért. A 25 éves évfordulóval, a 25 éves munkásság méltatásával, bár a mi történetünkkel is szorosan összefüggnek, ez alkalommal nem foglalkozunk. A »Corvina« és a »Csak szorosan« sok érdekes közleményt szentelt a Magyar Könyvkereskedők Egylete huszonöt éves jubileumának.

1904

Sok megjegyezni, megörökíteni való vár reánk. Bár kronológikus sorrendben legutolsó, de reánk nézve legelső, legszebb ünnepünk *Hoffmann Alfréd* arcképének közgyűlés keretében megtörtént leleplezése, mely alkalomra Endrődi Sándor költeményt írt. Senki sem hitte volna, hogy szeretetünk, hálánk eme egyhangúan, őszintén megnyilatkozó ünnepén jelenik meg közöttünk utoljára Hoffmann Alfréd. Ez a közgyűlés volt történetünk egyik legszebb ünnepe. Nemcsak azért, mert jóságát ritka megtiszteléssel igyekeztünk megkülönböztetően kiemelni, hanem azért is, mert kartársai tömeges megjelenésükkel igazolták, hogy mindaz, ami elnöklése alatt a két testület között történt, kevés kivétellel mindnyájuk megértésében gyökeredzett.

Az országos Kossuth ünnep bizottságába Lipcsey Kálmánt, Cservenka Jenőt és Fejes Sándort delegáltuk. Lelkes örömet okoz egyletünknek azon hír, hogy kiváló tagunk, *Wiesner Jakab*, »Irodalom és közönség« című dolgozatát a Petőfi Társaság február 14-iki ülésén felolvassák. Legnagyobb írónk, *Jókai Mór* halálakor lapunkban érdekes bibliográfiai összeállítás jelenik meg, temetésén testületileg jelenünk meg s ravatalára koszorút helyezünk.

A Noséda-féle pályázatra két munka érkezik be: »Fel eréllyel!« és »A mult hatalmunk egyik eleme« jeligék alatt. A bizottság a díj kiadását nem találja indokoltnak, de az utóbbi jelige tulajdonosának, *Wiesner S. Lajosnak* elismerést szavaz. A pályadíjat 1904. október 5-én újra kiírja. *Ranschburg Viktor* 50 koronát adományoz az 1905. évi könyvtermelés könyvtári szempontból való feldolgozására.

Az a sajnálatos körülmény, hogy a segélyezések körül számos visszaélés történt, Benkő Gyulát arra indítja, hogy elnökségünkkel a következő megállapodásra jut: A M. K. E. csupán azon könyvkereskedő segédek segélyezi, kik ezen minőségüket okmányokkal igazolják, vagy ilyenek hiányában öt egyletünk vezetősége ajánlattal látja el. Az okot, bár végtelenül sajnáljuk, nagyon meggyőzőnek találtuk.

A kereskedelmi alkalmazottak Miskolczon kongresszust tartanak, amelyen érdekeink megvédését Fejes Sándor vállalja magára. *Bach Jánost* igazgatóvá nevezik ki, mely alkalommal öt melegen üdvözljük. December 7-én *Benedek Elek* felolvasása gyönyörködteti egyletünk tagjait. Évi közgyűlésünk *Remetei Kőváry Jánost* és *Noseda Tivadart* tiszteletbeli tagul választja meg.

1905

Egyletünk 1905. évének történetéből néhány fontos évforduló ünnepe emelkedik ki. *Ranschburg Viktor*, egyletünk egyik legértékesebb s minden irányban velünk együtt működő támasza ez évben éri el működésének 25-ik esztendejét. Osztatlan érzéssel gratulálunk sikereihez. A *Singer és Wolfner* cég ez évben töltötte be fennállásának 20. esztendejét. *Révai Mórt* országgyűlési képviselővé választják s egyesületünk büszke örömmel üdvözli őt.

Hoffmann Alfréd, a főnökegyesület nagyérdemű elnöke, hosszú munkássága után örök nyugalomra tér. Napokig aggódva reménykedtünk, de hiába! S a szeretet, tisztelet és becsülés, amellyel nemcsak kartársai, hanem kortársai is egyaránt adóztak személyének, mélyen megilletődve állja körül sírját. Elköltözése társadalmi téren is, de különösen egyletében és a mi körünkben szinte pótolhatatlan veszteséget okozott. A gyászban a főnöki és segédi kar egyformán kivette részét. Az üzleteket zárva tartották s ezáltal lehetővé vált, hogy úgy a főnöki, mint a segédi gárda teljes számban jelenjék meg a temetésen. Tagjainknak az október 24-iki választmányi ülés ezt kötelezővé is tette, de mindnyájan önként is eleget tettünk volna. Ravatalára »Patrónusának igaz szeretettel a Csak Szorosan Egylet« - feliratú koszorút tettünk. Lapunk gyászkeretben jelent meg, egyletünk külön gyászjelentéssel adta tudtára tagjainak pótolhatatlan veszteségét s a nagy halott temetésének idejét. Emlékére a tisztikar két hétig gyászfátyolt viselt kalapján. Mindezen külsőség őszinte igaz szeretetünk sugallatára történt. Segélyalapunkat Hoffmann-alapnak neveztük el.

Wodianer Arthurt udvari tanácsossá történt kinevezése, *Benkő Gyulát* önállósítása, *Csáthy Ferenc* céget százéves évfordulója alkalmával üdvözlöttük. Április 25-én rendkívüli közgyűlést tartottunk a záróra érdekében. Egyesületi helyiségünket Újvilág-utca 19. sz. alá helyeztük át, mely költözködés és átalakítás hosszú időtartama azonban egyesületi életünkre káros volt.

A Noseda-féle pályázat díját *Lőrincz Ernő* nyerte meg. Ugyanekkor tüztük ki a Ranschburg-féle pályázatot megadott tárggyal. A reformeszmék feltartóztathatatlanul követelték jogaikat. Az ifjabb generáció s a jövő évi kongresszus lelkes kezdeményezői megalakították egyletünkben a radikális pártot s az eddigi, legtöbb esetben csak szokásokon alapuló jogokat, valóságos jogok formájában óhajtották karunk számára biztosítani. A záróra és a szabadság-idő foglalkoztatta őket legjobban. Kellőleg elő nem készített mozgalmuk a nov. 12-ére összehívott rendkívüli közgyűlésen mutatkozott be először. A húsz összehívó előadója, Köves Dezső, ki beszéde elején bíráló alá vette az utóbbi év elnökségének munkáját, azt indítványozta, hogy küldjenek ki egy 7-es bizottságot, amely tagjaink szociális helyzetét tanulmány tárgyává tenné. Az elnöklő Gergelovits Vilmos alelnök visszautasítja az elnökséget ért vádak, hivatkozik a költözködésre s társaink mindent lehetetlenné tevő indolenciájára. Érvekkel bizonyítja, hogy úgy a záróra, mint egyéb érdekeink képviselőténél a tisztikar mindig eredményesen működött. Ezzel megindult egyesületünkben az a mozgalom, amely

történetünknek egyik legjelentősegteljesebb korszakát jelenti s amely az 1906-ban tartott országos kongresszuson éri el tetőpontját. Schäffer János az új mozgalmak hatása alatt egyesületünk alapszabályainak módosításán dolgozik, mely munka gyümölcsét azonban csak 1907-ben, Schäffer János ismételt elnöksége alatt élvezzük. *Lipcsey Kálmán* az elnökségről lemond, amit a választmány túlnagy elfoglaltságára való tekintettel sajnálattal elfogad. A vezetőség ezután csupán a legszükségesebb ügyek elintézésére szorítkozik.

1906

Történetünk legelső szervezett mozgalma az 1906. dec. 21-én Budapesten megtartott országos kongresszus. Úgy az idő közelsége, mint mindnyájunknak személyes érdekeltsége, rendkívül nehéz feladatot hárít a történetíróra, mert oly képet kell nyújtania, amely nem az író egyéni nézete s amely a történelmi igazságon kívül senki személyes érdekébe nem ütközik. A mozgalom vezetői nagy körültekintéssel készítették azt elő, de nem állt mögöttük olyan tábor, amely előzőleg helyzetének őszinte feltárásával, konkrét adatok beszolgáltatásával s végül kitartással a küzdelemben kellően támogatta volna őket.

Schäffer János alapszabály-módosítása ügyében két rendkívüli közgyűlést hívtunk össze, április 22-én és május 16-án, amelyek azonban a tagok részvétlensége következtében határozatképtelenek maradtak. *Csáthy Ferenc* halála alkalmával egyesületünk részvéttel emlékezik meg érdemeiről. A *Budapesti Hirlaphoz* alapításának 25. évfordulója, a *Pfeifer Ferdinánd* céghez 50 éves fennállása alkalmára átíratot intéztünk. Sennovitz Adolf beteg kartársunk segélyezése céljából elhatározza az egyesület, hogy művének, a *Manlius*-nak még megmaradt példányait átveszi és mint saját kiadványát fogja kezelni. A könyvtárbizottság munkássága és a kiadók áldozatkészsége ezen évben második könyvszekrény felállítását tették szükségessé, amelynek megvételére 110 koronát szavaznak meg.

A záróra ügyében ez évben is megindul a rendes mozgalom. Körlevélben kéri a vidéki cégek főnökeit, hogy üzleteiket a nyár folyamán 7 órakor zárják, s alkalmazottainak nyári pihenőt, szabadságot adjanak. Szavainknak szép eredménye volt. A vidéki cégek tekintélyes része sietett megnyugtatni együletünket arról, hogy humánus, modern felfogása van személyzetével szemben, s hogy a nyári szabadságot részben már évek óta, részben ezentúl rendszeresített üzleti szokássá teszi. A M. K. E. a budapesti cégekre vonatkozólag csak május 2-án tart ülést, amely elhatározza, hogy május folyamán 1/28 órakor zárnak, míg a személyzet fele felváltva 1/27-kor távozhatik, míg júniustól augusztusig csak 7 óráig tarthatja nyitva üzletét a fővárosi szortimenter. Együletünk választmányi ülésein utóbbi időkben állandó a panasz, hogy a tisztikar és a választmány nem teljesíti kötelességét, nem látogatja pontosan az üléseket. Elnökünk, *Schramm Ede* számos ülésen szemrehányást tesz munkatársainak részvétlenségük miatt. Ez az érdektelenség a következő nagy viharok előtti csendnek látszik, amely 1906. június 2-án élénk zajlásnak indult; az elnök indítványa, a kongresszus eszméje felrázta tagjainkat indolenciájából. Ezentúl minden ülésünk látogatott volt, s az elméket a kongresszus terve és előkészítése foglalkoztatta. Szeptemberben jelent meg lapunkban az első értesítés, az első felhívás a kongresszusra. Szeptember 1.-én alakítják meg a hetes-bizottságot a következő tagokból: Benedek Rezső, Gerő Lajos, Hirsch Lajos, Köves Dezső, Schramm Ede, Vig Emil, Zeidler Imre.

E bizottság szerepe volt a kongresszus ügyének erkölcsi és anyagi előkészítése, s működéséhez a választmánytól teljesen szabad kezét nyert. Költségeik fedezetére gyűjtést rendeznek, amelynek vezetésére Schramm Edét kéri fel. A megmaradt összeg a mozgalom lezajlása után az egyület pénztárába folyt. Agitáció céljaira a fővárosi és vidéki könyvtárak segédek teljes jegyzékére van szükség, amelyet a bizottság körlevelek kibocsájtása útján állít össze.

A tagsági mozgalom ebben az évben minden reményünket felülhaladta, amennyiben a belépett 81 kartárssal egyletünk 1906-ban 158 rendes, 5 alapító és 28 pártoló taggal rendelkezett. Mozgalmas egyleti életünket 1906-ban 9 választmányi ülés, 3 rendkívüli közgyűlés, 1 nagygyűlés és a kongresszus jegyzőkönyve tanúsítja.

A június 6-iki választmányi ülésen Zeidler Rezső, a zeneműkereskedő-alkalmazottak nevében azon indítványt teszi, hogy egyesületük fuzionálni kíván velünk, ha választmányunkban két helyet biztosítunk számukra, s címünket »*Csak Szorosan Magyarországi Könyv- és Zeneműkereskedő Alkalmazottak Országos Egyesülete*«-re változtatjuk. A címváltozás a következő év záróközgyűlésén meg is történik, de a csatlakozni óhajtok számára csupán egy választmányi tagságot állapítunk meg.

Egyesületünk ez évben két pályadíj felett dönt. A Ranschburg-féle pályázatot a bizottság a következő módon döntötte el: Első díjat *Kiszlingstein Gusztávnak* ítelték oda 20, *Ujlaki József* és *Grosz Rezső* műveit pedig 15-15 koronával jutalmazta meg az adományozó. Ranschburg Viktor igazgató nyomban a döntés után újabb 50 koronát adott át pénztárunk kezelőjének, s elnökségünket hasonló tárgyú pályázat kiírásával bízta meg.

A második pályázatra a 7-es bizottság hívta fel tagjainkat, még pedig szerepének és hivatásának megfelelően: »Miként volna keresztülvihető szociális helyzetük javítása« tárggyal. Ezen 50 koronás pályázat díját *Kossier Lajos* vitte el. Leírott teóriája gyakorlati megvalósítására nemcsak mint a mű szerzője törekedett, hanem mint a kongresszusi eszme lelkes híve, a lapszerkesztés exponált munkája közben minden erejét annak az ügynek áldozta, amelynek negatív eredménye nem is a 7-es bizottságban, hanem az akkori körülményekben, rajtuk kívüli okokban rejlett.

Október 7-én *Hock János*, november 3-án *Wodianer Arthur* »Keleti benyomások« címen - olvasnak fel körünkben. Hoffmann Alfréd halálának évfordulóján koszorút tettünk sírjára, hogy kegyeletünknek áldozzunk. Lechner Kornél a pécsi kiállítás megtekintésére hívja meg egyletünket. *Vass József* 50 koronát utal át segélyegyletünk javára, míg *Pfeiffer István* 300 koronával megalapítja rokkant- és nyugdíjpénztárunkat. *Weichner Géza* könyvkötő könyvtárunk 50 kötetét díjtalanul köti be.

Az évváró közgyűlést 1907. január 8-án tartjuk meg, amelyen *Pfeiffer Istvánt* egyhangulag tiszteletbeli tagul választjuk. Helyiségünket felmondjuk, s az új helyiség kérdésének megoldásával Gergelovits Vilmost bízuk meg.

Ez elmúlt év mozgalmának hatása a közgyűlés egész menetén és tárgyalásain tapasztalható volt. Nagyobb egyletek, sőt egész népek történetéhez hasonlóan a közhangulat már nem a nagyobb ideák megvalósíthatásának nehézségeit tekinti, hanem csak terveinek fél sikerét látja. Nem gondol arra, hogy a mozgalom megindítása csaknem mindnyájunk, de mindenesetre túlnyomó többségünk hozzájárulásából történt. Nem gondol arra, hogy a siker, vagy legalább is nagyobb eredmény elérésének lehetősége nemcsak a vezetőségen, hanem egyletünk többségén múlt. S csak józan, okos meggondoltságra vall az, hogy a 7-es bizottság, s az 1906-os gárda, elveinek épségben tartása mellett, békésebb haladásnak adott helyet.

1907

Schäffer János elnöklete alatt indult meg a béke éve. Elnöki megnyitójában elismeréssel adózik a fáradozásnak, munkának, de a béke nyugalma nagyobb erőnek tartja, s ezért a béke jegyében akarja egyletünket vezetni. Szociális helyzetünk békés megoldására bizottságot tervez, mely úgy a főnöki, mint a segédi kar egyenlő számú delegáltjaiból állana; ez a terv azonban nem valósult meg.

Ez évben tölti be *Nemes Sándor* pályafutásának 25-ik, és a *Ráth Mór* cég alapításának 50-ik esztendejét, mely alkalmakkor egyesületünk őszintén gratulál. December 14-én *dr. Huszár Vilmos* »A művészet viszonya az élethez« címen felolvasást tart. Alapszabályainkat módosítják. Egyletünk ajánlólevelére és utánjárására *Kiszlíngstein Gusztáv* kartársunk elnyeri a főváros »Ferenc József kereskedelmi utazási ösztöndíját«, 1500 koronát. Makáry Gerő és Jozich Ferenc sírjára koszorút helyeztünk. A »Reichsverein der Österreichischen Buch-, Musikalien- und Kunsthandlungs-gehilfen« 1908. XI. 17-én szervezkedési ülést tart, amelyen körünket Zeidler Imre képviseli. Első közgyűlésünk 1908. I. 26-án határozatképtelen, s így azt csupán február 9-én tarthattuk meg, amely Franke Pálnak a 10 pártoló tag összegyűjtéséért hálás köszönetet szavaz. Igazán követendő szép példa!

1908

Ez az év kevés anyagot nyújt. Elmondhatjuk, hogy a vihar utáni teljes szélcsend jegyében folyt le. *Benkő Gyulát* pályájának 40 éves évfordulóján úgy is, mint a M. K. E. elnökét, a hosszú munka példaképe gyanánt ünnepeljük, üdvözljük lapunkban és több más módon. *Jäger Gusztáv* kartársunkat cégjegyzői előléptetése, *Schäffer János* elnökünket kiadóhivatali főnöki tisztségének elnyerése alkalmával üdvözljük. *Révai Sámuel* halála mély részvétünkkel találkozunk. A »Buchhandlungsgehilfen-Verein« 75 éves jubileumára hosszabban gratulálunk.

1909

Ismét megindul a munka. Szakmunka, vitaestélyek. A tagok újra látogatják helyiségeinket, amelyeket továbbra is megtartottunk. Első vitaestélyünket X. 27-én tartottuk meg. Első előadónk *Kiszlíngstein Gusztáv*, akinek felolvasása után megindult vita érdekes folyama arra indítja *Ranschburg Viktor* igazgatót, hogy a kérdés további feldolgozására 100 korona pályadíjat tűzzön ki.

Benedek Rezső és *dr. Halász Zoltán* felolvasása, s tárgyük megvitatása kerül ezután sorra. XII. 1-én *Köves Dezső* és *Schramm Ede* nyújtanak alapot a további eszmecseréhez. 1909. I. 19-én *Lőrincz Ernő* rendkívül érdekes tárgya és élénk előadása foglalkoztatja a véleményeket. Végül a negyedik estét, 1909. II. 17-én *Kiszlíngstein Sándor* történelmi visszapillantása, s az ennek nyomán felújult sok emlék tölti be. Megállapíthatjuk, hogy a kongresszus kivételével kevés esténknek volt ilyen nagyszámú és lelkes hallgatósága, mint ezeknek, s ami fő, hogy az érdeklődő kartársaknak ugyanezen tömege mindenkor újra és újra összegyűlt. Tanulmányi kirándulásaink színhelyei: A grafikai kiállítás, Wolfner M. műintézete, a Pester Lloyd nyomdája, a telefonközpont és a Múcsarnok.

Pfeiffer István, *Stokovszky Antal* hosszú időn át volt elnökünk, *Abafi Aigner Lajos* régi tagunk, *Sennovitz Adolf* szakírónk halála borít gyászt egyesületünkre. *Nádor Kálmán* családi ünnepélyére örömmel gratulálunk. Testvéregyletünk a bécsi »Buchfink«, amellyel egyesületünk mindig élénk barátságban állott, ez évben ünnepli 40 éves évfordulóját. Képviselőletünkben Cservenka Ernő, Zeidler Imre és Tóth János utaznak oda. A Ranschburg-féle pályadíjat *Benedek Rezső* nyeri el »Toll« jeligéjű pályaművével.

Újra előtérbe nyomul egyesületünk régi vágya, kedves terve, a könyvtárai szakiskola. Benkő Gyula, a M. K. E. elnöke hosszú, fáradságos tanulmányozás és tanácskozások után összeállítja a tanfolyam részletes tervezetét, amelyet választmányunk figyelmébe ajánl.

Schramm Ede, volt elnökünket, főpénztárossá való kineveztetése alkalmával üdvözljük. Lapunk jövőben megjelenendő számai értékes melléklettel bővülnek. A M. K. E. ajándéka gyanánt olvasóink a »Magyar Könyvészet«-et rendszeresen kapják, miáltal a főnöki kar,

szerkesztőségünkkel karöltve, tagjaink szakképzettségét óhajtják emelni. *Pfeiffer Istvánné* 100 K-t adományoz segélypénztárunknak. Egyletünk ügyészi állást szervezett *dr. Lévai Tibor* személyében, aki tagjainknak alkalmaztatásukból eredő pereikben díjmentesen áll rendelkezésére. Közgyűlésünket 1910. I. 24-én tartjuk meg.

1910

Egyletünkre nézve kellemetlen költözködés előtt állunk. Hosszantartó helyiséghiány nagyon megnehezíti munkásságunkat. Régi körünk utolsó sikerült estélye a Nyugat előadása volt. *Hatvány Lajos báró* érdekes előadását zsúfolt ház hallgatta végig, nagy tetszéssel kísérvé az előadást. *Mikszáth Kálmán* halála kegyelettel tölti el szívünket a nagy író iránt, s lapunkban méltattuk életét és munkásságát. *Horovitz Horváth Lajos* és *Sajó Alfréd* ravatalára koszorút helyeztünk. Az új helyiségben megindítandó élénkebb társadalmi élet előkészítésére *Kislingstein Sándor* elnök nagyszabású tagtoborzást végez, amelynek eredménye 40 rendes, 16 pártoló tag felvétele lett. Ugyanezen munkálkodása egyletünk segélypénztárát 100 koronával emelte. Alapszabályainkat újra módosítják. *Serfőző Gyulát*, egyletünk buzgó tagját jubileuma alkalmával ünnepeljük. Egyesületünk jegyzője lemond. Munkakörét *Kislingstein Gusztáv* titkár veszi át. A Ranschburg-féle pályázat nyertesei: *Kende Ferenc* és *Kislingstein Gusztáv*. Megtekintjük a tavaszi vásárt. Egyletünk már régen fel nem bontott perselye 35,30 K-t tartalmazott.

1911

Egyesületünk új, molnár-utcai (jelenlegi) pompás helyiségébe költözik. Ez a tudat sok reményre ad jogosultságot vezetőinknek. Hinni szeretnők, remélni akarjuk, hogy az új, barátságos otthon még a régebbinél is mozgalmasabb egyesületi életnek lesz színhelye. Ezen évre esik *Kókai Lajosnak* - ki még a »Krebs«-nek és »Rák«-nak is tagja volt - 70. születésnapja. Választmányunk melegen üdvözli őt. *Guttmann Mórt* részvétünk kíséri örök nyugodalmára, küzdelmes, hosszú élete után.

1912

Egyletünk tisztikarát anyagi helyzetünk javítása foglalkoztatja. A sok költség, s a kielégítő helyiség hiánya nagyon sok kárt okozott; minden energiánk a takarékoság lehető tökéletes keresztülvitelét szolgálja. *Schramm Ede* elnökünk lemond, mire ügyeinknek vitelét *Tóth János* alelnök veszi át. II. 5-én *Sugár Jenő* »A jövő könyvkereskedelme« és II. 18. *Herczog Kálmán* »Irodalom, kultúra és könyvkiadás« címen felolvasást tartanak. *Kántor Ferenc*, 10 éven át odaadással, fáradhatatlanul munkálkodó pénztárosunknak, egyletünk, hálája némi jelképezésére, ajándékkal kedveskedik. Egyletünk ez évben kedvezőbb helyiségbérletet köt a Kereskedő Ifjak Társulatával.

Wiesner Jakab mintaképül szolgáló 25 éves pályafutását ünnepli a Singer és Wofner cég, amelyen egyletünk küldöttségileg vesz részt, őszinte nagyrabecsüléssel adózva munkás, eredményes multjának. *Jancovius Béla*, a Kilián cégnél töltött ötven év tevékenységére tekint vissza; *Herger Ágost* újvidéki cég fennállásának 50. évét ünnepelte. *Emőkei Emich Gusztáv* udv. tanácsos, az Athenaeum elnöke, *Lővy Miksa*, *László Albert* és *iffj. Árvai Sándor* ez évben költöztek el körünkől. Emléküket kegyelettel fogjuk őrizni.

Elérkeztünk végre a jubilaris esztendőhöz. Negyvenedik évét éli egyesületünk, amely annyi derűs és borus napon, annyi csendes és viharos korszakon ment keresztül. A megalapítás nehézségei, a magyar könyvkereskedelem és a segédkar számának lassú fejlődése, a tagok kis érdeklődése, a sokszor mutatkozó széthúzás mindmegannyi örvény, amely lételünket alapjaiban fenyegette. Istennek hála, azonban újult erővel, megerősödve léptük át a negyvenedik év küszöbét, amelyet számunkra a 39. évi közgyűlés jelentett.

Jelen tisztikarunkat *Köves Dezső* elnök páratlanul agilis vezetése alatt nagy feladatok lelkesítik. A reformmozgalmak az egyesület címének olyatén való megváltoztatásával kezdődtek, amely szerint egyesületünk címéből a »*Csak Szorosan*« kitétel elmaradt, és az ezentúl csak mint mottó szerepel úgy, hogy jelenlegi címünk: »*Magyar Könyv- és Zeneműkereskedő Alkalmazottak Országos Egyesülete*«, míg lapunk a »*Magyar Könyvkereskedő*« címet fel.

A jubilaris esztendő egyik legnagyobb vívmánya az üdülőtelep létesítése, amely főképpen *Kertész Dezső* titkár kiváló buzgóságának köszönhető. Főnöki karunk a 1913. évi, Budapesten megtartott Nemzetközi Kiadói Kongresszus pénzalapjából nagyobb összeggel, több ezer koronával tette lehetővé az üdülőtelep létesítését, míg a *Magyar Könyvkereskedők Egylete* és a *Révai Testvérek* cég egyenként 300 koronával emelték az üdülőtelep alapját. Már az első évben 30-nál több kartársunk élvezhette potom árért az üdülőtelep áldásait. A testi kultúrát szolgálja a *Benedek Rezső* által megindított sportosztály megalakítása is.

Sorozatos felolvasásokat is rendezünk, amelyek során *Kende Ferenc* külföldön szerzett impresszióiról, *Mautner Manó* »A könyv mint kereskedelmi cikk« tárggyal és *Sugár Jenő* az angol könyvkereskedelemtől tartott előadást. *Kende Ferenc* előadását Szegeden is megismétlik.

A jubileumra való előkészületek is lázasan folynak. Választmányi ülés, összes ülés, előkészítő bizottsági ülés egymást éri, hogy méltó ünnepet ülhessünk.

Mint minden évben, úgy a jubilaris esztendőben is megkövetelte a halál a maga adóját. Ez évben *Kislingstein Sándort*, egyetünk volt elnökét kísértük nagy részvéttel örök pihenőre.

Alelnökünk, *Tóth János* átveszi a győri Zechmeister-féle üzletet s így buzgó munkálkodásáról le kellett mondanunk.

Tagszerzési akciónk is fényes eredménnyel járt. Határozatba megy, hogy *Erdősi Károlyt*, Szent István Társulat vezérigazgatóját, a M. K. E. alelnökét, *Gabos Somát*, Ráth cég tulajdonosát, a M. K. E. főtitkárát, *Gárdos Alfrédet*, Franklin Társulat igazgatóját, *Horváth C. Guidót*, a Légrády Testvérek cég igazgatóját, *Löwenstein Arnoldot*, a Pallas r.-t. igazgatóját, *Révai Mórt*, a Révai Testvérek r.-t. igazgatóját, *Schäffer Jánost*, a Szent István Társulat cégvezetőjét, a M. K. E. pénztárnokát, *Schwarz Felixet*, az Athenaeum r.-t. igazgatóját, *Weinberg Gyulát*, a Franklin Társulat aligazgatóját, *Wiesner Jakabot*, a Singer és Wolfner cég cégvezetőjét, a M. K. E. titkárát, *id. Wolfner Józsefet* és *ifj. Wolfner Józsefet*, a Singer és Wolfner cég tulajdonosait a jubilaris díszközgyűlés tiszteletbeli tagokul válassza meg. Kifejezést akartunk adni ezzel hálának és tiszteletünknek ama férfiak iránt, akiknek Egyesületünk megalapítása, fejlesztése és pártfogása terén oly sokat köszönhetünk.

Bár a legutolsó év történetének elmondásával látszólag abba a hibába estünk, hogy magunkról beszéltünk, de jelen művecske a jövő számára is íródott, amely talán kíváncsian érdeklődik majd a jubilaris év eseményei iránt. Szeretnők azzal zárni e sorokat, hogy nemcsak a 40-ik évforduló, hanem a jelen esztendő eredményei és a jövő munkájának céltudatos megindítása és megalapozása avatták valóban ünnepivé az 1913. esztendőt.

A „Csak szorosan”-ban és a „Magyar könyvkereskedő”-ben megjelent cikkek bibliográfiája

Á. Libros libertate. 1903. 5.

Abafi Aigner Lajosról. 1909. 7.

Ábrahám János. Helyeszközlő oszt. jelentése. 1906. évről. 1907. 3.

Adler Ignác. A »H. V.« 1901. 2., A könyvkötészet dióhéjban. 1901. 6., Mátyás király könyvtára. 1901. 5.

Amerunt (Mautner Manó). Cesare Lombroso. 1909. 11., Nemzetközi kiadói kongresszus Budapesten. 1910. 6-8., A nyugdíj és balesetbiztosítás ügye. 1910. 2., Az amsterdami kongresszus. 1910. 9., 10. A pornografiáról. 1909. 10., Gróf Széchenyi István. 1910. 5., A kiadó tisztviselője. 1911. 12. A budapesti nemzetközi kiadói kongresszus. 1913. 8., 9., 10. és 11.

Antalfy József. Beköszöntő. 1907. 1-2., Búcsú. 1907. 5., Egyesületünk a Balatonon. 1903. 7., Kirándulásunk. 1901. 3., Könyvtári jelentés. 1903. 3. és 1904. 3., Magyarország könyvtárai. 1902. 11., 12.

Arie. A menyország felé. - Vadak könyve. 1909. 4.

Argus. A parasiták. 1904. 11.

B. Közgyűlés előtt. 1906. 4-5., Magánkiadók. 1902. 11.

Barta Artur. A könyv mint a műízlés fejlesztésének eszköze. 1903. 6-7.

Barta Lajos. A könyvkereskedő segéd sorsa. 1901. 4.

Bécs-prágai könyvtábla-kiállítás. 1903. 9.

Benedek Rezső. Kezdődik a munka. 1910. 3-4., Összeegyeztethető-e a könyvárusi tisztességgel a pornografikus könyvek terjesztése. 1909. 11., Reformtörekvések. 1909. 8-9., Titkári jelentés 1908-ról. 1909. 1-2., Újítások. 1905. 5., Vigalmi bizottság jelentése 1907-ről. 1908. 3-7., Technikai újítások a kiadói üzletben. 1909. 5., Az 1907. évi magyar könyvtermelés beható ismertetése és bírálata könyvkereskedelmi szempontból. 1909. 6-7., Tankönyvvásár után. 1911. 12., Haladás útján. 1909. 11.

Benkő Gyula levele. 1906. 4-5.

Benkő Gyuláról. -r. -e. 1908. 11-12.

Bereghi József. Császármetszés. 1905. 4.

B... J... A Magyar Nemzeti Múzeum. 1902. 12., Tisztázzuk az eszméket. 1904. 6.

B...i J...f. Erős kezet kérünk. 1904. 10., Év végén. 1904. 13., Innen-onnan. 1904. 7., Rovás. 1903. 7. és 11.

B. Y. Az elnöki megnyitó. 1902. 11., A részletüzet Magyarországon. 1902. 12.

B. j. Válasz Barta Lajos úrnak. 1904. 1.

Bíráló-bizottság jelentése a Ranschburg Viktor úr által hirdetett pályázat eredményéről. 1906. 10., Bíráló-bizottság jelentése 1909-ről. 1909. 3.

B-o-z. A francia könyvkereskedelem. 1907. 9-10.

Curöl. Március 15. 1906. 3.

Cz. A francia, angol, amerikai könyvkereskedelem. 1906. 4. Levél a szerkesztőhöz. 1904. 4.

...cz ...ő. Aratás után. 1905. 9., A kiadókról. 1906. 6., A magánkiadókról. 1905. 5., H. V. 1906. 3., Sokasodjunk. 1906. 4., 1805-1905. A Csáthy cég története. 1905. 10.

A »Csak Szorosan« feladatai a szociális kérdések megoldása terén. A-. 1905. 4.

Csáthy Kálmán. A vevőközönség iránytűje. 1906. 7-8., A könyvkereskedő segédek szellemi tehetségéről és szakképzettségéről. 1908. 8-9.

Cservenka Jenő. Beköszöntő. 1903. 3., Titkári jelentés. 1905. 4. és 1910. 2.

Csillag Ödön. II. 10-11., 20. 1909. 1-2.

-d. - Kereskedőink társadalmi helyzete. 1905. 5.

Demjén Lajos. A kereskedelmi alkalmazottak kötelező nyugdíjbiztosítása. 1906. II.

Dixi. Levél a szerkesztőhöz. 1902. 4., Válasz. 1902. 5.

Dömötör István. Könyv a piacon. 1904. 1-2.

»Egy budapesti szortimenter«. Az új irodalmi cupringer- és tudakozó-intézet. 1905. 11-12.

»Egy jelen volt«. 1902. szept. 19. 1902. 10.

»Egy higgadt »Csak Szorosan« tag«. A záróidő kérdéséhez. 1906. 6.

»Egy konservatív szortimenter«. Rovás. 1902. 6.

»Egy konservatív szortimenter«. Mikulás. 1902. 5.

»Egy kórházi tag«. Kereskedelmi kórházunk állapotai. 1908. 8-9.

Egyleti helyiség. 1911. 10-11.

»Egy libris«. A tanonckérdés. 1902. 5.

»Egy vidéki«. A mi szakiskolánk. 1902. 4.

»Egy vidéki szortimenter«. A szortimenter agilitása. 1905. 11-12.

Elhagyott anya. 1906. 10.

Erdős. Teendőink. 1901. 5.

»Ex libris«. Záróra és egyebek. 1909. 8-9.

Ex libris-kiállítás. (1903.) 1903. 5.

F. A mi három óránk. 1902. 9. Emlékezzünk a régiekről. 1904. 4., Révai Sámuel. 1908. 11-12., A kultúra és a könyvárus. 1910. 3-4.

Fejes Sándor. Titkári jelentés 1905-ről. 1906. 3-4.

Fenyő Gyula. »Csak gögösen.« 1909. 8-9.

Ferke Ágost. Akkor és most. (Költemény.) 1903. 3.

Figyelő. Börze a magyar könyvpiacon. 1904. 8.

Fischer Gyula. Modern irodalom. 1910. 2.

Franciaország 1908. évi könyvtermelése. 1909. 5.

Franke Pál. »Krach«. Társadalmi töprengések és egyéb reflexiók egy betegágyból. 1909. 3-4., Levél Rozsnyai Károlyhoz. 1904. 6., Levél a szerkesztőhöz. 1906. 2., A szervezkedésről. 1907. 9-10.

F. S. Tisztelt Kartársam és Barátom Knebel István úr. 1905. 1.

Füstbe ment terv. 1906. 7-8.

G. Ébresztő. 1908. 3-7. Memoire. 1911. 10-11., Szemle a könyvpiacra. 1907. 8., Tessék szövetkezni. 1910. 1.

Gáspár Géza. Ahogyan a kiadói ötlet megszületett. 1910. 9-10., Író, könyv és üzlet. 1909. 10-12.

Gergelovits Vilmos. Aforizmák a könyvről. 1907. 6-7., Beszélő számok. 1907. 1-2., Be-köszöntő. 1904. 1., Egyről-másról. 1906. 6. Egyesületi sovinizmus. 1904. 4., Elnöki beszéd. 1905. 1906. 2., Esztendő végén. 1907. 12., Hoffmann Alfréd-ünnepünk. 1905. 1., A kirakat parazitái. 1904. 12., Noseda Tivadar pályadíjának ügyében tartott bíráló-bizottsági jelentés. 1905. 10., Nyilatkozat. 1905. 11-12. Schäffer Jánosról. 1904. 2.

Gerő Lajos. Vigalmai bizottság jelentése 1906. évről. 1907. 1-2.

Glock Rezső. Könyvtári jelentés. 1905. 2.

Glück Gyula. A »Csak Szorosan« hivatalos címe. 1913. 3.

G-ly. Válasz az üzenethozónak. 1910. 1.

Goldziher Géza. Papírgyártás és papirkereskedelem. 1909. 5.

Gottermayer könyvkötő műintézetének látogatása. 1904. 1.

Gyulai Pál és a »Csak Szorosan«. 1909. 11., Gyulai Pálról Keszler József 1909. 11.

G. V. A könyvesbolt, mint a kurtaeszüek menhelye. 1905. 6., A budapesti könyvkirakatok magyarsága. 1906. 1-2.

Halász Zoltán dr. A pornografia jogi és könyvkereskedelmi szempontból. 1909. 11.

Hatvany Lajos báró. Új irodalom, új könyvkereskedés. 1910. 3-4.

Herger Ágost levele Egyletünkhöz. 1902. 5.

Herzog Kálmán. Wiesner-ünnep. 1912. 1-3.

hk. Néhány szó saját magunkról. 1913. 1.

Hock János közöttünk. 1906. 10.

Hoffmann Alfréd-ről Stokovszky Jánostól 1905. 1., Hoffmann Alfréd-ről Szana Tamástól 1905. 10.

»*Homo Sum*«. A könyvkereskedelemlről. 1902. 5., 7., 8., 9., 10., 12. és 1903. 2.

Idem. Közgyűlés előtt. 1902. 10.

...i ...f. Év végén. 1905. 11-12., Könyvbörze. 1904. 9., Könyvrészletüzlet mint menedékhely. 1904. 9., Helyreigazítás. 1902. 11., Rovás. 1902. 10. és 1903. 2., Magyar Könyvészet. 1886-1900-ig. 1903. 4.

-i -f. Lampel Róbert - Franklin Társulat. 1904. 3., Mit tegyünk? 1906. 9.

Irodalom, kultúra, könyvkiadás. 1912. 1-3.

-i -y. Weinberg Gyula jubileuma. 1901. 7.

Jäger Gusztáv. Ex libris. 1907. 8., Deák Ferenc. - Bibliografia. 1903. 10-11., A Deák Ferenc-irodalom és Deák Ferenc három levele. 1903. 10., Külföldi szemle. 1903. 9., 10., 11., H. V. 1910. 3-4. A nagy vívmány. 1907. 1-2., Az eladás mestersége. 1912. 1-2., Olvasson-e a könyvárus. 1908. 3-7., Utazás a csodabogarak körül. 1904. 1., Visszapillantás. 1910. 2.

Jaschkó Géza. Kilátások külföldön. 1901. 4., Párisi kollégák és egyleteik. 1902. 8.

Jókai Mór bibliografiája. 1904. 5.

Jókai Mórról. 1904. 5.

Jüttner tanár levele szerkesztőséghez. 1911. 1-8.

K. »Csak szorosan« 1903. 2.

Kalapos Lajos. Gyökeres reformot. 1902.11., Az idők jele. 1903. 4., Kegyelmes tanulmányozás. 1903. 1., Kereskedelmi alkalmazottak kongresszusa 1902. 8., In hoc signo vinces. 1903. 4., Hannibal ante portas. 1904. 3., Az ige testté vált. 1903. 8., Kereskedelmi szakoktatásunk reformja. 1903. 2., Nyilatkozat. 1903. 5., Több világosságot. Szent István-napi kongresszus. 1902. 9.

Kántor Ferenc. Pénztári jelentés 1902-ről 1903. 4., 1903-ról 1904. 2., 1904-ről 1905. 2., 1905-ről 1906. 4., 1906-ról 1907. 3., 1907-ről 1908. 3-7.

Karácsony Zakariás. Könyvtári jelentése 1906-ról 1907. 3., 1907-ről 1908. 3-7., 1908-ról 1909. 1-2.

Kb. Egyleti bálunk. 1908. 1-2., Franciaország kivitele Magyarországra. 1907. 9-10.

Kedves kartársaimhoz. 1906. 3.

Kelemen Lőrinc. Horovitz Horvát Lajos. 1910. 9-10., Kemény Miksa 1911. 1-2., Reflexió. 1910. 3-4., 25%. 1911. 9.

Kemény Béla. Irodalmi hír. 1912-ből, Simplicissimus. 1908. 3-7. Szakoktatásról. 1908. 3-7.

Kemény Zsigmond erkölcsi felfogása. 1903. 9., 10. és 11.

Kende Ferenc. A budapesti könyvesboltok erkölcztelensége és hazafiatlansága. 1910. 6-8., Miként fokozható a könyvkereskedelem által a közönség könyvvásárlási és olvasási kedve? 1910. 5., Harkányi Ede. 1909. 11., A társadalom és könyvkereskedelem. 1910. 2., A világ legjobb könyvkereskedő segédei. 1913. 8-9.

Kertész Dezső. Milyennek látja Kaszás kartársunk Szekszárdon a magyar könyvkereskedő segédet? 1913. 3., Titkári jelentés 1912-ről. 1913. 1-3.

Keszler József. Gyulai Pál. 1909. 11., Aubrey Beardsley. 1907. 5.

K. D. (Köves Dezső.) Szakszervezet. 1906. 10. Vidéki arcképcsarnok. 1906. 7. 8., Jelenetek a közgyűlésen. 1906. 11. Tekintetes Spectator Secundus urnak. 1901. 3.

Kiszingstein Gusztáv. Egyesületi élet. 1910. 6-8. Beszámolás a főváros ösztöndíjával Németországban töltött I. félévről. 1908. 10., 10-12., Hogyan fokozható a közönség olvasási és könyvvásárlási kedve? (Előadás.) 1909. 11., Sennovitz Adolf. 1910. 1., Stokovszky Antal. 1910. 1., Titkári jelentés 1910-ről. 1911. 1-2., Entwicklungsgeschichte der ungarischen Literatur in statistischer Darstellung 1861-1912., 1913. 6-7. Kiszingstein Sándorról. 1913. 4.

Kiszingstein István grafikus rajza Kiszingstein Gusztáv 1913. 6-7., számában megjelent cikkéhez.

Kiszingstein Sándor. Elnöki megnyitó. 1910. 2., A kiadó és a szortimenter közti viszonyról. 1910. 2., Fenyő Gyula urnak. 1909. 8-9., Ranschburg-féle pályázatunk eredménye 1909. 5.

K. L. Közgyűlésről. 1903. 1-2., Feltűnést keltő kigolyózás. 1903. 4., Szakiskola ünnepélyes megnyitása.

Kleemeier J. Fr. A könyvek gyűjtéséről. Ford. Steinhofér Károly. 1907. 9-10.

Klein Béla. Sajtó és a magyar könyv. 1907. 11.

Knebel István. Helyzetünk javításáról. 1906.12., Rovás. 1904. 12. Rovás II. 1905. 2.

Kojov-Otta János. Fél százados jubileum. 1912. 1-3.

Kóhalmi Béla. Strófák jó könyvekről és jövődő könyvekről. 1911. 12.

Kókai L. 70-ik születésnapjára. 1911. 9.

A könyv csődje Oroszországban. A. 1904. 11.

Könyves. Tanoncszakiskola. 1902. 11.

Könyvkereskedő iskolája. 1910. 6-8., 9-10.

Könyvkötészet. 1909. 5.

Kossier Lajos. Új esztendő, új programm. 1906. 2., Választási utóhangok. 1906. 2., Miként volna javítható szociális helyzetünk? 1906. 12. és *Lőrinc Ernő.* Szerkesztőváltás. 1906. 2.

Kőváry János, remetei. A bölcsesség köve. 1905. 4. Levél a szerkesztőhöz., 1848-1904 március. 1904. 3., Az idő jele. 1903. 8.

Köves Dezső. Balassa Bálint költészete. 1906. 9., Beköszöntő. 1906. 8-9., Búcsú. 1906. II., A magyar irodalom és könyvkereskedelem egymásra gyakorolt hatásáról a múltban és jelenben. 1901. 12., Mikszáth. 1910. 5., Szellemi élet. 1905. 6., A tudomány ára. 1913. 11/a.

K. S. Szabad idő. 1901. 2.

Láng Lajos dr. díszelnök arcképe. 1903. 7.

Ld. Megrendelési jegy. 1903. 8.

Legyen az ember könyvkereskedő. 1908. 1-2.

Lengyel Menyhért. Egy kis bolt. 1910. 6-8.

Lévai Tibor dr. Néhány szó a pornografia kérdéséhez. 1909. 11., Néhány szó a szerzői jogról. 1909. 10., A szerzői jogról. 1910. 3-4-5., 9-10. és 1912. 4-6., A pornografia elleni küzdelem. 1913. 5., Ügyészi jelentés 1910-ről. 1911. 1-2.

-li, Szervezkedésről. 1907. 12.

Libris. Esetek. 1907. 11., Collegialitás. 1902. 11., A »Csak Szorosan« pályázata. 1901. 8., A könyvárus tanulók nevelése. 1902. 2., A mi új generációnk. 1902. 8., Iskolakönyv-idény. 1903. 9., Könyv és könyvtábla. 1906. 7-8.

Lipcsey Kálmán elnöki beszéde. 1904-ről. 1905. 2., Tisztelt kartársam és Barátom Knébel István ur. 1905. 1., Vigalmi jelentés. 1903. 3.

Lósy József. A falevél. 1901. 3-4.

Lovász Dezső. Kérelem az egyesületi tagokhoz. 1901. 6., Szerzők külön kiadásában megjelent könyvek. 1902. 3. 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11-12., 1903. 1-2., 3., 5., 7., 9., 10., 11-12., Pénztári jelentés 1903. 3.

Lő. Magunkról. 1902. 6.

Lőrincz Ernő. A könyv körül. 1910. 1., A magyar könyvkereskedelem mai helyzetéről. 1904. 8-9., A magyar könyvkereskedelem fejlődésének helyes alapföltételei. 1905. 10., Magam ügye. 1906. 6., Nyilatkozat. 1905. 11-12., és *Kossier Lajos*. Szerkesztőváltás. 1906. 2.

Magyarits Mihály. A tudomány ára. 1913. 10-11.

A Magyar könyvpiac szenzációja. 1912. 1-3.

Magyar könyvkereskedők egylete. 1903. 10., 11.

M. M. Felfelé vagy lefelé. 1909.

Mare. A könyvrészletüzletről. 1909. 8-9.

Mátrai Márton. Válasz az »Ébresztőre«. 1908. 8-9.

Maturus. Műveltség és szakműveltség. 1906. 6.

Mautner Manó. A kritika befolyása a könyvek kelendőségére. 1909. 8-9., A könyv, mint kereskedelmi cikk. 1913. 11/a.

Mautner Rezső. Hullám és hanyatlás. 1909. 10., Mikszáth Kálmán. 1910. 5., Megtekintési küldemények a gyakorlatban. 1905. 7-8.

Mercur. Az érdem jegyében. 1907. 4.

Mészáros Pál. Emberi okmányok. 1913. 10-11., Részletüzletek kultúrmunkája. 1913. 8-9.

Nagel Ottó ifj. Válasz Rényi Károly ur levelére. 1903. 7.

Nagy Mihály. Titkári jelentés 1907-ről. 1908. 3-8.

Nemes Árpád. A »Csak Szorosan« kirándulása.

N... K... Levél a szerkesztőségünkhöz. 1903. 11.

Noseda Tivadar. Pályázati hirdetmény. 1908. 12.

Nóti József. Az új magyar lírikusok. 1909. 10.

Novotha Andor. M. Tótfalussi Kis Miklós. 1902. 6.

O. A. Válasz a »Kibontakozás«-ra. 1906. 2.

Olasz könyvárus-iskola. 1904. 10-11.

Olmos Alib. A tanulókérdéshez. 1912. 1-3.

Oszeszly László. Egy-két szó a szakiskolánkról. 1902. 5.

Otthonunk. Furcsa ujságok. 1909. 6.

Ö. Struggle for life. 1908. 11-12., Tömörülünk. 1902. 3.

Palágyi Lajos. Az új irodalom. 1910. 6-8.

Pályázati hirdetés. 1906. 10.

Papírismertetés. 1910. 9-10.

»Pesti Napló.« Képeslap-esztétika. 1909. 8-9.

Petronius. Lakoma Schäffer János tiszteletére. 1904. 2.; Egyesületi életünk reformja. 1905. 11-12.

Pfeifer Istvánról. 1909. 4.

R. A. A »Csak Szorosan« bálja. 1912. 1-3.

Raab János levele szerkesztőségünkhöz. 1904. 11.

Rabattkérdés. 1905. 3-4.

Ranschburg Viktor levele egyesületünkhöz. 1901. 4.

Ranschburg Viktorról. 1905. 9.

Ráth Mórról. (1829-1903.) 1903. 2., 1907. 5.

r. e. Könyvkereskedők 1907. évi közgyűlése. 1907. 11., Benkő Gyula. 1908. 11-12., Felolvasó estélyünk. 1906. 10.

Retrograd törekvések. 1906. 5.

Rényi Károly. Válasz a »Palladiumra«. 1903. 6.

Révai Mór levele egyesületünkhöz. 1902. 1.

Révai Sámuelről. -F. 1908. 11-12.

Róna Béla levele a szerkesztőhöz. 1902. 8., Válasz Spectator Secundusnak. 1901.4.

Ruttkay Jenő lásd Weinberger.

Salamon József. A papiros. 1905. 6. 10.

S. B. »Csak Szorosan.« 1903. 5.

Scarron. Év végén. 1903. 12., Az iskolaidény előtt. 1903. 8., Pályázatunk. 1903. 12.

Segítség! 1907. 9., 10.

S. E. Betegsegélyezés és balesetbiztosítás reformja. 1906. 9., Beszéd. 1906. 11. Két segédet keresek... 1904. 7.

Seitz Lipót. Magyarország Ausztriában. 1912. 4-6., Nincsenek segédek! 1913. 3.

Sennovitz Adolf. Kartársi szózat. 191. 2., Készpénzszámláját budapesti bizományosom fizeti. 1901. 7., Nyilatkozat és - semmi vége. 1902. 5.

Simplex. Excelsior. 1904. 16.

Sirius. Szabad préda. 1904. 10.

Sixtus. Év végén. 1902. 12., Irodalmi termékek elkobozása. 1902. 11., Karácsonyi könyvvásár. 1902. 12., Külön számla. 1903. 1., A karaván halad... 1902. 9., Válasz egy »körlevélre«. 1903. 3., A »Corvina« szerkesztőségének. 1902. 10. Az új jelenség. 1903. 2.

Spectaculator seehundus. A záróra vértanúja. 1901.4., 5., 6., 7., A bibliáról. 1901. 7.

Sugár Jenő. Der ungarische Buchhandel. 1913. 6-7., Huth kincsek árverése. 1913. 8-9., Hogyan kell a könyvekkel bánni. 1913. 10-11., A jövő könyvkereskedelméről. 1912. 4-6., A könyvkereskedő továbbképzése. 1913. 5., Nyolc helyett hét. 1913. 4., Szeptemberi tankönyvek. 1913. 3.

Schäffer János. Közgyűlési beszédek. 1902. - 1902-ről 1903. 2., Elnöki megnyitók. 1907-ről 1908. 1-2. - 1908-ról 1909. 1-2., Beköszöntő. 1900. 1. Kérelem a magyar könyvkiadókhöz. 1903. 3., Tanfolyamok. 1902. 4.

Scholtz Róbert. Vigalmi bizottsági jelentés 1903-ról. 1904. 3.

Schön Péter. Magyar Könyvtár. 1911. 9.

Sch. E. Ranschburg Viktor, 1880-1905. 1905. 9.

Schramm Ede. Hullanak. Méhner Vilmos - Kilián Frigyes. - Robicsek Zsigmond. 1907. 9-10., Helyeszközlő jelentések 1903-ról 1904. 2., 1906. 4., Kartársaimhoz. 1906. 5., A Magyar Könyvkereskedők Egyesülete nagyrabecsült elnökének. 1906. 6., A M. K. E. tekintetes elnöksége és választmánya 1906. 9., Miért tartunk kongresszust? 1906. 12., Megjegyzések a könyv eladásáról és a könyvkereskedőről. 1909. 12., Üzleti szellem hiánya a szortiment-üzletekben. 1907. 1-2., Választás után.

Stampfel Károlyról. 1903. 6. és 1904. 7.

Steinhofer Károly. Ivanovits publicista és könyvkiadó II. Katalin alatt. 1904. 12-13., Adalékok a magyar vidéki kk. történetéhez. 1908. 11-12., 1909. 1-2., Néhány szó kartársaimhoz. 1909. 1-2., A könyv ellenségei. 1903. 11-12., Fordítása, lásd Kleemeier alatt, Weigand János Mihály pest-budai könyvárus és kiadó cenzuraüggye. 1907. 6-7.,

Stemmer Ödön. Passiv resistencia. 1907. 12.

St. K. Pfeifer István. 1909. 4.

Stokovszky Antal. Hoffmann Alfréd. 1905. 1., Búcsúszó. 1909. 4.

Sz. Cine mintye. 1909. 11-12.

Szakiskola: Köves Dezső, Löwenstein Arnold, Noséda Tivadar, Ranschburg Viktor, Révai Mór, Rényi Károly, Schäffer János, Schramm Ede, Strasser Lipót, Wiesner Jakab.

Szana Tamás. Az amateur. 1905. 2., Hoffmann Alfréd. 1838-1905., 1905. 10.

Széchenyi István grófról. 1910. 5.

Székely István dr. Az antiquariumról. 1904. 9.

Szemlélő. Nehéz idők. 1907. 11.

Szerkesztőség. Olvasóinkhoz. 1901. 8., Válasz az Aufrecht és Goldschmied-cégnek. 1903. 8., A kéjgáz cikke. 1907. 5.

Szociális helyzetünk, feladataink és törekvésünk. 1909. 12.

Szociális vezetőség. Egy kis helyreigazítás. 1907. 8., Felhívás a kartársakhoz. 1907. 6-7., A főnöki karhoz. 1907. 8., Válasz Benkő úrnak. 1907. 6-7.

Sz. ő. Kiss József 40. esztendősi írói jubileuma. 1907. 12., A művészet viszonya az élethez. 1907. 12.

Tarcali Dezső. Egy »bizalmas« körlevélről. 1907. 3., Szédelgés a kultúrával. 1907. 4. és 5., Tallózás. 1907. 9-10. és 11.

Technikai újítások a kiadói üzletben. 1909. 5.

Tevan Adolf. A szortimenterek védelme. 1907.

Toborzó. Kartársak. 1902. 2.

Tóth Béla levele Wiesner Jakabhoz. 1904. 3.

Tóth János. Elnöki jelentés 1912-ről. 1913. 2., Helyeszközlő. 1907-ről. 1908. 3-7. 1908-ról. 1909. 1-2., 1909-ről. 1910. 2. Ráth Mór, ötven esztendő. 1907. 5.

...ts. Noblesse oblige. 1904. 1. Pangermanizmus. 1904. 7. Twain Mark-ről. 1910. 5., humora 1910., 6., 8.

Üdülő telepünk. 1913. 5.

Új stilus - új emberek. 1911. 12.

Vajda. Miként volna keresztülvihető szociális helyzetünk javítása. 1907. 3.

Váradi Ödön dr. A jövő. I. 1., Az újság. 1902. 7., Az önművelődés érdekében. 1901. 4.

Veritás. Becsületes segéd. 1904. 2., Könyvkereskedői szakiskola. 1903. 4., Az Altdeutsch fészkelődés. 1903. 3.

Vidéki. Budapester Spezialitäten. 1902. 11., Iskolakönyvvásár. 1902. 9., Magánkiadók. 1902. 10., Pizkos konkurrencia. 1902. 6.

Vitaestélyeink. I. 1909. 11., II. 1909. 12., III. 1912. 13.

Vizsgálódó. A »Corvina« »Magyar Könyvészet« című melléklete. 1906. 10.

Voigtländer Róbert. A könyvről és a könyvkereskedelemtől. 1904. 6-7.

Weinberg Gyuláról. -i -y. 1901. 2.

Weinberger Jenő és Ruttkay Jenő. (New-York.), A könyvkereskedelem Amerikában. 1903. 12.

Werk Lajos. Tankönyvmizéria. 1911. 9.

Wiesner H. Lajos. A napisajtó az irodalom és könyvkereskedelem szolgálatában. 1904. 2., Néhány szó a budapesti könyvkereskedések kirakatairól. 1903. 10., Szakiskolakerésről. 1904. 12.

Wiesner Jakab. A kiadóról és könyvről (felolv.) 1903. 3-4., A könyvkereskedő hivatásáról. 1903. 5., Szakiskolánk. 1903. 7.

Wiesner Jakabról. 1912. 1-3.

Williamson. Az ideális könyvkereskedő. 1905. 3.

Wodianer Arthurról. 1904. 3.

Wohl Manó. Titkári jelentés 1901-ről. 1902. 2. - 1902-ről. 1903. 2. - 1903-ról - 1904. 2.

Wolfner M. A cliché készítése és helyes felvételei. 1909. 6.

xi. Reflexio. 1911. 10-11.

Záróra. A-. 1906. 1.

Záridő. A-. 1906. 7-8.

Zeidler Imre. Pályázatunkra vonatkozó észrevételeink. 1905. 11-12., Titkári jelentés 1906-ról. 1907. 1-2.

Zeidler Rezső. A M. K. E. Elnökségének figyelmébe. 1908. 1-2., Vigalmi bizottság elnöke. 1909. 3.

Zéta. Frázisok. 1908. 1-2., Balzac-múzeum. 1908. 8-9.

Z. J. Estélyünk. 1904. 13.

Zilahi Simon. Az ujság fejlődéséről. 1902. 12.

Egyletünk tisztikara 1869-től 1912-ig

E = elnök, *A* = alelnök, *T* = titkár, *P* = pénztárnok, *Ell* = ellenőr, *J* = jegyző, *H* = háznagy, *He* = helyeszközlő, *Sz* = szerkesztő, *K* = könyvtáros.

1869. *E* Knoll Károly, *T* Rupprecht Károly, *P* Weismann A.

1873. *E* Vogel, *T* Horovitz Cz. Guido VI. 17., Weismann Adolf VIII. 2., *P* Deutsch Zsigmond, Axmann Gábor.

1874. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Weismann Adolf, Schröter Tivadar, *T* Horovitz Guido, *J* Stolp Ferenc, Schwartz Károly, *P* Franke Pál.

1875. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Schröter Tivadar, *T* Horovitz Cz. Guido, *J* Kertész János, *P* Axmann Gábor.

1876. *E* Fulda Lajos, Horovitz Cz. Guido, *A* Schröter Tivadar, Tettey Emil, *T* Gombássy Imre, Franke Pál, *J* Kertész János, *P* Fichtner János.

1877. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Tettey Emil, *T* Franke Pál, *J* Kertész János, Elchepp Richárd, *P* Fichtner N. János, Bach János.

1878. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Tettey Emil, *T* Franke Pál, *J* Elchepp Richárd, *P* Bach János.

1879. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Steinacker Károly, *T* Feder Ferenc, *J* Nagy Lajos, Stokovszky Antal, *P* Gross Károly.

1880. *E* Jancovius Albert, Gombássy Imre, *A* Gombássy Imre, Feder Ferenc, *T* Szoller Károly, Toldi Lajos, *J* Vitéz Adolf, *P* Gross Károly.

1881. *E* Gombássy Imre, *A* Gross Károly, Lévai (Lampel) Mór, *T* Zunft Antal, *J* Schindler Gy., *P* Fichtner N. János.

1882. *E* Gombássy Imre, *A* Horovitz Lajos, *T* Zunft Antal, *J* Glück Soma, *P* Fichtner N. János.

1883. *E* Gombássy Imre, Horovitz Lajos, *A* Horovitz Lajos, Glück Soma, *T* Zunft Antal, *J* Glück Soma, Koczányi Béla, *P* Fichtner N. János.

1884. *E* Horovitz Lajos, Gombássy Imre, *A* Glück Soma, *T* Révai Ödön, Zunft Antal, *J* Szabó István, *P* Fichtner N. János.

1885. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Glück Soma, *T* Zunft Antal, *J* Koczányi Béla, *P* Fichtner N. János.

1886. *E* Deutsch Zsigmond, *A* Glück Soma, *T* Zunft Antal, *J* Vértesi Zsigmond, *P* Fichtner N. János.

1887. *E* Révai Ödön, *A* ? *T* ? *J* ? *P* Fichtner N. János.

1888. *E* Révai Ödön, Glück Soma, *A* Stokovszky Antal, *T* Sztrokay Szilárd, *J* Wiesner Jakab, *P* Fichtner N. János.

1889. *E* Stokovszky Antal, *A* Lewitter Győző, *T* Hintz Sándor, *J* Tóth Béla, *P* Weinberg Gyula.

1890. *E* Stokovszky Antal, *A* Lasswitz Kálmán.

1891. *E* Stokovszky Antal, *A* Lasswitz Kálmán.

1892. *E* Stokovszky Antal, *A* Lewitter Győző, *T* ?, *J* Fülöp Konrád, *P* Weinberg Gyula.
1892. *E* Stokovszky Antal, *A* Lewitter Győző, *T* ?, Kopper Lajos, *J* Fülöp Konrád, Réti Béla, *P* Weinberg Gyula.
1893. *E* Stokovszky Antal, *A* Lewitter Győző, *T* Wiesner Emil, *J* Réti Béla, *P* Weinberg Gyula.
1894. *E* Stokovszky Antal, *A* Wiesner Jakab, *T* Réti Béla, *J* Jettner Vilmos, *P* Weinberg Gyula.
1895. *E* Stokovszky Antal, *A* Spitz Sándor, *T* Réti Béla, *J* Kántor Ferenc, *P* Weinberg Gyula.
1896. *E* Stokovszky Antal, *A* Réti Béla, *T* Schäffer János, *J* Kántor Ferenc, *P* Weinberg Gyula.
1897. *E* Stokovszky Antal, *A* Rényi Károly, *T* Kántor Ferenc, Scholtz Róbert, *J* Scholtz Róbert, Lovászy Dezső, *P* Schäffer János.
1898. *E* Stokovszky Antal, *A* Rényi Károly, *T* Scholtz Róbert, *J* Lovászy Dezső, *P* Schäffer János.
1899. *E* Stokovszky Antal, *A* Rényi Károly, *T* Lovászy Dezső, *J* Sammüller K., *P* Schäffer János, *Ell* Scholtz Róbert, *H* Kiszlingstein Sándor, *K* Jäger Gusztáv.
1900. *E* Schäffer János, *A* Lipcsey Kálmán, *T* Wohl Manó, *J* Cservenka Jenő, *P* Lovászy Dezső, *Ell* Scholtz Róbert, *H* Kiszlingstein Sándor, *K* Jäger Gusztáv, *He* Lovászy Dezső.
1901. *E* Schäffer János, *A* Lipcsey Kálmán, *T* Wohl Manó, *J* Cservenka Jenő, *P* Lovászy Dezső, *Ell* Scholtz Róbert, *H* Kiszlingstein Sándor, *K* Gergolovits Vilmos, *He* Kántor Ferenc, *Sz* Schäffer János.
1902. *E* Schäffer János, *A* Lipcsey Kálmán, *T* Wohl Manó, *J* Fejes Sándor, *P* Lovászy Dezső, *Ell* Lechner Kornél, *H* Kiszlingstein Sándor, *K* Antalffy József, *He* Kántor Ferenc, *Sz* Schäffer János.
1903. *E* Schäffer János, *A* Scholtz Róbert, *T* Wohl Manó, *J* Fejes Sándor, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Lechner Kornél, *H* Serfőző Gyula, *K* Antalffy József, *He* Gergolovits Vilmos, *Sz* Schäffer János, Cservenka Jenő.
1904. *E* Lipcsey Kálmán, *A* Scholtz Róbert, *T* Cservenka Jenő, *J* Fejes Sándor, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Gergolovits Vilmos, *H* Serfőző Gyula, *K* Glock Rezső, *He* Antalffy József, *Sz* Gergolovits Vilmos.
1905. *E* Lipcsey Kálmán, *A* Gergolovits Vilmos, *T* Fejes Sándor, *J* Kossier Lajos, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Bernát József, *H* Serfőző Gyula, *K* Karácsonyi Zakariás, *He* Schramm Ede, *Sz* Gergolovits Vilmos.
1906. *E* Schramm Ede, *A* Gerő Lajos, *T* Zeidler Imre, *J* Wiesner H. Lajos, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Tininszky János, *H* Serfőző Gyula, *K* Karácsonyi Zakariás, *He* Ábrahám János, *Sz* Gergolovits Vilmos, - Kossier Lajos, - Lőrincz Ernő, - Köves Dezső,
1907. *E* Schäffer János, *A* Tarcali Dezső, *T* Antalffy József, *J* Nagy Mihály, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Köves Dezső, *H* Tininszky János, *K* Karácsonyi Zakariás, *He* Tóth János, *Sz* Antalffy János, Jäger Gusztáv, Kossier Lajos.
1908. *E* Schäffer János, *A* Zeidler Imre, Tininszky János, *T* Benedek Rezső, *J* Vig Emil, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Nagy Mihály, *H* Keszler József, *K* Waldmann József, *He* Tóth János, *Sz* Kossier Lajos.

1909. *E* Kiszlingstein Sándor, *A* Zeidler Imre, Köves Dezső, *T* Cservenka Jenő, *J* Csillag Ödön, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Nagy Mihály, *K* Kiszlingstein Gusztáv, *He* Tóth János, *Sz* Benedek Rezső, Steinhofer Károly.

1910. *E* Kiszlingstein Sándor, *A* Köves Dezső, Glock Rezső, *T* Benedek Rezső, *J* Kiszlingstein Gusztáv, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Serfőző Gyula, *H* Rónai Ármin, *K* Kende Ferenc, *He* Csillag Ödön, *Sz* Benedek Rezső.

1911. *E* Schramm Ede, *A* Cservenka Jenő, Tóth János, *T* Steinhofer Károly, Kertész Dezső, *J* Téry Benő, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Kempfner Sándor, *H* Serfőző Gyula, *K* Farkas Sándor, *He* Rónai Ármin, *Sz* Téry Benő, Gáspár Géza.

1912. *E* Schramm Ede, Cservenka Jenő, Tóth János, *A* Cservenka Jenő, Tóth János, *T* Kertész Dezső, *J* ifj. Dombay Hugó, *P* Kántor Ferenc, *Ell* Tininszky János, *H* Deckner Mór, *K* Bálint Béla, *He* Rónai Ármin, *Sz* Rónai Ármin.